ДЕНГАРА ДЕНГА СОВДАХА ТОЛАМАШ

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВIАШАГIКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГIалгIай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

№ 6 (2631) | Ера, 18 январь, 1962 шу. | Мах 2 кеп.

1961-гIа шу толамца чакх а даьккха, ер шу дика дIадоладаьд мехкдаьтта чакхдоаккхача Грозненски завода № 1—2 йолча установка коллективо.

Семилетка диълагIча шера кхы а доккхагIа толамаш дахарца жоп дала лерхI коллективо парте XXII-ча съезда решенешта.

СУРТА ТIА: № 1—2 йолча коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча нов. Абасалиева кулгалдеча установка коллектив.

И. ПЛИЕВА сурт.

Даьхенна—дукхагIа юртбоахама продукташ

Укх деношка Ростове хилар дIадахача шера баьча балха КПСС XXII съезда решенешка хьежжа критически мах бе а, опыт вIаши йовзийта а, ялат, дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ дукхагIа яхара де деза гIулакхаш белгалдаха а, аьнна КПСС ЦК РСФСР йолча Бюроси Федераце Министрий Советои вIашагIтеха Къилбаседа Кавказа кхашкарчеи фермашкарчеи къахьегамхой викалий, Iилмахой, юртбоахама специалистий, партийни, советски, профсоюзни болхлой совещани.

Совещане белгалдаьккхар юртбоахам дIахо дегIабоалабара тIеххьарча шерашка Къилбаседа Кавказа зонерча колхозийи совхозийи къахьегамхоша дикка толамаш даьха хилара, хIаьта лаьттанцареи хьайбайи продукташ йоахилга цар алсамдаьккха хилара. ВорхI-бархI шера укхаза карадерзадаьд цхьа миллиони 400 эзари гектар эри даьда лаьтташ, дукхагIа доаккх ялат, дулх, шура, дийбад доахан.

Цхьабакъда Къилбаседа Кавказерча юртбоахамера гIулакхаш дика латт ала йиш йолаш дац. Лаьттанцареи хьайбашкареи йоала продукташ дикка алсамъяха а Къилбаседа Кавказах. ялатий, шурий, дулха, сомий, комсий, кхыча юртбоахама продуктай фабрика е а торо хулийташ долча дикача хьалех бокъонца пайда эцац. Къаьстта во латт хьаьнача, дIаюв культураш дика хьувкъаш долча лаьттах пайда эцареи, хьайбаш дебадареи гIулакх.

Iалама хьалашка диллача юртбоахам дегIабоалабара йоккхий торонаш йолаш я вай Нохч-ГIалгIайче. Мишта латт юртбоахам тоабара гIулакхаш вай республике?

ТIеххьарча хана ялат доаккхилга алсамдаккхара дикка балхаш даьд вай колхозашкеи совхозашкеи. ДIадувча лаьттай структурага цIаьkха а хьажа а хьежа хьажкIаш дукхагIа дIаерца, 1959-чеи 1960-чеи шинна а шера еначул дукхагIа хьажкIаш чуера 1961 шера республикерча боахамаша. Цо торо хилийтар республикага ялат кийчдара хьакъехьара ший декхараш ханал хьалха кхоачашде а паччахьалкхенна планал совгIа цхьа миллион пунт ялат дала а.

Цхьаццадола толамаш даьхад республике хьайбаш дебадара а царгара йоала продукташ йоахилга алсамдаккхара а.

Цхьабакъда, КПСС XXII съездо советски халкъа хьалхашка оттадаьча юрта боахам дегIабоалабара хьакъехьарча декхарашка а республика торонашка а хьежача даьр кIезига да.

Ала дезаш да хIанз а вай республике лаьттагIа бокъонца пайда ца эцаш хилар, дукхкхача лаьтташка кIезига пайда луш йола культура а баьцаш а дIаювш хилар, хьажкIаш кIезига ювш моттигаш хилар.

ДикагIа латтац хьайбай боахам тоабара гIулакх а. ДIадахача шера кхоачашъянзар республика дулх, шура, фуаш кийчдара план.

Хьайбай продукташ яхара а уж кийчъяра а тIехьадусаш хилар хьайбай боахама бокъонца доал ца дар бахьан долаш да. Юртбоахама цхьанна а кхыча отрасле дац къахьегама механизаци яреи производства организаци тоаяреи гIулакх хьайбай боахаме санна тIехьадиса. ХIанз а бокъонца вIаштIехьъяьккхаяц доакъара база.

ХIанз дIахо юртбоахам дегIабоалабара эггара хьалха де дезар дIадувча лаьттай структура тоаелга, травопольни система дIайоаккхилга, дикагIа хьувкъаш йола культураш дукхагIа дIаювлга да. ЧIоаггIа теркам тIабахийта беза лаьттанцарча балха культура лакхъяра, юртбоахаме йолаш йолча еррига торонех бизза пайда эцара. Вай республике боккха лоархIам болаш да цонехи лоаман альпийски даьгIенехи нийса пайда эцар.

Хьайбай боахам чехкка дегIабоалабара а гарггарча хана дулх, шура, кхыйола юртбоахама продукташ йоахилга алсамдаккха де дезар да деррига хьайбашта кхоачамбалла йола доакъара база вIаштIехьъяккхар, эггара хьалха сиха дулх луш йола хьакхарч а ебаеш деррига хьайбаш дебадар. Вай республике чIоаггIа пайдане гIулакх да коа тIара оалхазараш дебадар а.

Хьайбай боахам дегIабоалабара боккха лоархIам болаш да фермашкарча халача балхашта механизаци яр. Колхозийи совхозийи кулгалхой, райкомаш, райисполкомаш декхарийла я хьайбаш леладара гIулакх индустриальни наькъа тIа даккхара чIоаггIа теркам тIабахийта. Цу гIулакха колхозаштеи совхозаштеи новкъостал де декхарийла я совнархоз.

Партийнии советскии организацей, колхозийи совхозийи кулгалхой, профсоюзий декхар да хьалха латтарий опыт берригача колхозхошка, совхозий болхлошка дIайовзийтар. Цу гIулакха чIоагIа оарцагIа бала беза колхозашкара, совхозашкара эзараш бола агитатораш, пропагандисташ, еррига актив, иштта радио, кепа йоазув, культура учреждененеш.

Юртбоахама къахьегамхой! Берригa низ КПСС XXII съезда решенеш кхоачашъяра тIабохийтаргба вай!

КПСС ОБКОМЕ

Семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржаярах

1961-ча шера доккхий производственни толамаш а даьха, коммунистически къахьегама промысел яха сийлен цIи яьккхай совнархоза мехкдаьтта даккхареи газовойи промышленноста управлене «Малгобекнефта» шоллагIча промысла коллективо. Семилетка диълагIча шера керда къахьегама толамаш дахара а, хIаьта цунца КПСС XXII исторически съезда соцамаш кхоачашдара доаггIача тайпара дика дакъа лацара а, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хула ди Даьхенна производственни совгIаташ даларца белгалдаккхара а тIа а кхувш, промысла коллективо 1962-ча шера лаккхара социалистически декхараш шийна тIа а ийцад, хIаьта республика промышленни предприятей, транспорта, стройкай берригача болхлошка, инженерашка, техникашка, гIулакхерча нахага, юрта боахама къахьегамхошка кхайкарал а даьд цо, ше дIадоладаьр хьаллацара, семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржаяра уж тIа а хьехаш.

1962-ча шера план ханал хьалха кхоачашъяра социалистически яхь йоаржаяра боккха лоархIам а беш, КПСС обкома бюрос могадаьд семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъярай доккхий производственни толамаш дахарай социалистически яхь дIайолаьча «Малгобекнефта» шоллагIча промысла коллективо дIадоладаьр.

Обкома бюрос декхарийла яьй КПСС горкомаш, райкомаш, юкхьанцара партийни организацеш, профсоюзни обкомаш, ВЛКСМ областа, городий, районий комитеташ «Малгобекнефта» шоллагIча промысла мехкдаьттахоша дIадоладаь патриотически гIулакх хьаллаца, цу гIулакха гонахьа шерра кхетамеи организаторскии болх боаржабе, тIехь-тIехьа лакхлуш доагIа къахьегамхой творчески хьинар производственни заданеши социалистически декхараши толамца кхоачашдара, ворхI шера план ханал хьалха кхоачашъяра лоаттабеча къовсаме керда коталонаш яхара тIа а дерзадеш.

Республика министерствайи ведомствайи, совнархоза, промышленноста предприятей, транспорта, стройкай, колхозий, совхозий кулгалхой декхарийла ба тIаийца социалистически декхараш дика камаьхал а йоалаш кхоачашдара мел эшар яхье баьннарашта хилийта, яхь шерра дIайовзийтилгеи социалистически декхараш кхоачашдара бокъонца тIахьожам оттабелгеи Iалашде.

Семилетка диълагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра яьржа социалистически яхь мишта лел, яхье котбаьннарашта карагIдаьннараш газеташ тIа а радио чу гIолла а хаддан за дувцилга, цар опыта шерра пропаганда лелаелга тIадиллад газетий редакцешта а радиовещанеи телевиденеи республикански комитета а.

ЛоархIаме гIулакх хьаллаьцад

«Малгобекнефть» НПУ шоллагIча промысла коллективо дIадоладаь дика гIулакх берригаш раьза а болаш хьаллаьцад мехкдаьтта чакхдоаккхача Новогрозненски завода болхлоша. Завода установкашка из кхайкарал дувца а дувцаш, 1962-ча шера керда социалистически декхараш тIаийду.

Семилетка диълагIча шера эггара хьалхарча деношка денз производственни заданеш кхоачашъяь ца Iеш, тIеххоачашъеш ба завода технологаш. Укх шера баьча балха план 106 процент кхоачашъяьй.

Завода установкашта юкъе къаьстта дика болх беш я Социалистически Къахьегама Турпал волча нов. Пугачева кулгалду № 43-2 йола установка. Бензин арахецара план кхоачашъяьй цо 102,5 процент.

Хьалха цу установке безача маьха реагенташ совнагIа йоайора. ЧIоагIа уйла йора установка коллективо из гIулакх дикка вIаштIехьдаккхара. Хьинаре къахьегарца торо хилар цунга балха юкъера кхоачамбоацараш дIадаха. ШоллагIа бутт ба нормала дукхагIа катализатораш кхою.

Дика болх беш ба кердача шера боккхагIа бола операторaш нн. Дегтев, Стародубов, операторий помощникаш Симонови Дубовскийи, иштта кхыбараш а. Производственни заданеш тIеххоачашъю цар.

В. КВИТКИН,
планови отдела начальник.

Доккхача хьинарца

Хьинаре къахьийгад семилетка кхоалагIча шера Грозенерча кондитерски фабрика коллективо. Шера программа ханал хьалха кхоачаш а яь заданел совгIа дукха продукци арахийцар цо. КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша дегаш гIоз а даьха, семилетка диълагIча шера бахача наха кхы а дукхагIа кондитерски изделеш арахеца дош деннад фабрика коллективо. Къахьегама толамашца жоп лу цар съезда решенешта.

Из дика бIаргагу кердача шера хьалхарча деношка цар беча балхага хьежача. Шоашкара хьокхамаш гойташ, коммунистически къахьегама сийлен цIи яккхара дика къахьегаш я Дадаева Тамарас кулгалду карамельни цеха коллектив. Цхьаккха бутт дIабахабац цехо производственни план кхоачаш ца еш. Къаьстта дика болх беш я конфеташта начинка ю болхло Иванова Люба, бригадираш Михееваи Жовнери.

Дика болх беш я нов. Марковас кулгалдеча бисквитни цеха коллектив а. ДIадахача шера план 11 бетта кхоачаш а яь, доккхий толамаш доах цо укх .шера а.

Дика болх барал совгIа шоай кхетам массаза а лакхбеш ба кондитерски фабрика болхлой. Цхьабараш сайрийна дешача школе дешаш ба, вожаш институташка, техникумашка заочно деша багIа.

Л. ЦЕЙТЛЕНОК,
инженер-механик.

Нохч-ГIалгIай областной комсомольски VIII конференци

Укх деношка Грознерча Лермонтова цIерахча театре Нохч-ГIалгIай областной комсомольски VIII конференци хилар. Республика комсомольски организаце балхах отчетни доклад йир ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Г. Шепелевас, комсомола обкома ревизионни комиссе болх бувцаш доклад йир ревизионни комиссе председатела Б. Ефанова.

Шинна докладах пренеш хилар. Къамаьлаш дир ВЛКСМ Грозненски горкома секретара С. Магомадова, Наурски района Ленина цIерахча совхоза комсаш лелаеча бригада бригадира Л. Солоненкос, Урус-Мартана района «Красноармейский» совхоза гIорваьннача звеньевойс А. Кагерманова, Грозненски химически завода аппаратчица А. Поповас, № 3 йолча СМУ комсомола комитета секретара А. Ахильгова, ВЛКСМ Сунженски райкома секретара И. Чунихина, Грознерча Ленински района халкъа дружина начальника А. Берлева, ВЛКСМ Дагестански обкома секретара Ф. Гусейновас, Нохч-ГIалгIайчен эггара хьалхарчарца комсомолец хиннача С. Казалиева, Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза свинарка А. Закировас, «Назрановский» совхоза цIи хеза волча звеньевойс О. Мальсагова, «МагIалбиканефта» НПУ комсомольски организаце секретара Н. Мещеряковас, Урус-Мартановски юкъерча школа дешархой производственни бригада бригадира Б. Хациева, ВЛКСМ Шаьла райкома секретара А. Киндарова, Урус-Мартана райкома секретара Р. Джабраиловас, Гудермесски райкома секретара В. Воробьева, Грозненски райкома секретара А. Баранова, Грознерча Октябрьски района следователа Э. Шериповас, иштта кхычар а.

Боккхача теркамца ладийгIар гулбеннараша ВЛКСМ ЦК викало нов. Смирнова даьча къамаьлага.

Конференце къамаьл дир КПСС Нохч-ГIалгIай обкома секретара О. А. Чахкиева.

ВЛКСМ обкома баь болх мога а бир, отчетах шерра решени тIа а ийцар конференце, чIоагIйир ревизионни комиссе доклад а.

Конференце хержар ВЛКСМ обкома керда состав а, хIаьта комсомола XIV съезде бахийта делегаташ а.

Конференце балха юкъе дакъа лоацаш хилар КПСС обкома секретараш А. С. Трофимов, О. А. Чахкиев, Б. Г. Габисов, парте Грозненски горкома секретарь О. С. Беляев.

Керда хержача комсомола обкома Пленуме ВЛКСМ обкома секретаралла хержар Г. Шепелева, А. Киндаров, Л. Гудантова. В. Воробьев.

Конференце балха отчет кепа тохаргья тIайоагIача номер тIа.

Ханал хьалха кхоачашъергья семилетка диълагIча шера план

«МАЛГОБЕКНЕФТЬ» ПРОМЫСЛОВИ УПРАВЛЕНЕ ШОЛЛАГIЧА ПРОМЫСЛА КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА КОЛЛЕКТИВО НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕЙ, ТРАНСПОРТА, ГIИШЛОНИЙ ОРГАНИЗАЦЕЙ БЕРРИГАЧА БОЛХЛОШКА, ИНЖЕНЕРАШКА, ТЕХНИКАШКА, ГIУЛАКХЕРЧА НАХАГА, ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОШКА ДАЬ КХАЙКАРАЛ.

Творчески низаш чIоагIденна я вай сийлахь-йоккха Даьхе. КПСС XXII исторически съездо белгалдаьха Iалаьмате доккхий декхараш Коммунистически партеи цун ленински Центральни Комитетен хьаькъалерча хьалхленца практически кхоачашде чуйнад советски халкъ. ЧIоагIеи бIубеннен гIа а боаккхаш коммунизма сийрдача лакхаленашка бода вай Даьй-мохк.

Берригача советски наха санна, цу дерригача халкъа юкъарча гIулакха шоашкара беркат доалийт шоллагIча промыслерча мехкдаьттахоша а. Съездал хьалха тIаийца хинна декхараш кхоачаш а деш, дIадахача шера планал совгIа итташ эзараш тоннаш «Iаьржа дошуви» дуккха а мехкдаьттацара гази елар оаха. Цу гIулакха новкъостал дир кIедж етташ мехкдаьтта лу массехк мелови скважина болх бе йолаялийтача бурув деттараша а. Продукцега дIадодар чухнахьа даккхарца 44 эзар сом ахча кходаьд.

Планах лийрхIачул 12 процент лакхъяьй къахьегама овсарле. Ремонт йоацаш скважинаша болх беш йоаккха ха хьалхарча шерарчул 6,7 ди йIаьхъелар коллективо къахьегар бахьан долаш. 31 эзар сом ахча кходе торо хулийташ маьхера дуккха а предложенеш балха юкъейоалайир рационализатораша.

Цхьабакъда, цунца кхоачалуш яц тха еррига торонаш. Ударни къахьегама вахта дIахо а хьош, карагIдаьннар дIачIоагIде а кхы а дукхагIа дебаде а даггара безам болаш да тхо. КПСС XXII съезда исторически соцамаша дегаш гIоз а даьха, коммунизма материально-технически база сихагIа хьалъяь яккхара тIа а кхувш, тха коллектив социалистически яхьа юкъе йода, хIаьта ер декхараш шийна тIа а эц цо:

1962-ча шера «Iаьржа дошув» даккхара план 23-ча декабре кхоачашъе, мехкдаьтта даккхара боарам 36 процент лакхбе. Технологи тоаярцеи организационно-технически гIулакхаш чакхдахарцеи кхы тIа а 10.000 тонн мехкдаьттен 80.000 кубометр гази яккха. Мехкдаьттацара 5 миллион кубометр газ наха эшача гIулакхашта дIакхачийта;

керда техника юкъе а йоалаеш, новаторий болам шербе, къахьегама овсарле 2,5 процент лакхъе. Хьадоаккхача мехкдаьттага шийга дIадодар 1,2 процент чухнахьа даккха. Ремонт йоацаш скважинаша болх беш йола ха 45 ден-бийсанга дIакхоачае, хIаьта оптимальни технологически режимаца цар беш бола болх — 90 процентага;

хьалхара ах шу чакхдалалехьа еррига скважинаш телеуправленега яха, хIаьта 1962-ча шера цхьоалагIча августага лаьттан кIалха оборудованена ремонт еча бригадашка кара къахьегилга цIендаь дIадаккха, Iочун хьалтIеи кхахьара операцешта балха нормаш 115 процент кхоачашъе, 50.000 киловатт-сахьат электроэнерги кхое;

промысле болх беш болча нахах хIара кхоалагIа вола саг рационализатори изобретательи хилийта: Технически кердалонаш юкъейоалаяра чотах 10 эзар сом семилетка фонде дIачудала, хIаьта чура торонаш лахара чотах 2 эзар сом кходе;

болх беча мехкдаьттахоех 15 процентана шоллагIа профессеш Iомае;

оахош шефал деш йолча «Ингушский» совхоза цхьоалагIча отделенена юртбоахама производства деррига доакъош кхы дIахо а дегIадоаладара эша гIулакхаш чакхдахара хадданза новкъостал де.

Гарга кхоачаш латт 18 март — СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш ду ди. Воай сийлахьбоккхача балха массе даькъе къахьегама толамаш дахарца, квартальни программа ханал хьалха кхоачашъярца белгалдоаккхаргда вай из ди.

1962-ча шера тхоашта бехктокхаме декхараш тIа а эцаш, оаха кхайкарал ду Нохч-ГIалгIай АССР промышленни предприятей, транспорта, гIишлоний организацей берригача болхлошка, инженерашка, техникашка, гIулакхерча нахага, юрта боахама къахьегамхошка, семилетка диълагIча шера планаш ханал хьалха кхоачашъяра, керда къахьегама коталонаш яхара шерра социалистически яхь йоаржаяра уж тIа а хьехаш.

Iалаьмате доккхий хIамаш хьадаь шу, халкъа боахама дерригача доакъой болх чIоаггIа тоабенна шу хургда хIанз хьахиннача 1962-ча шерах. ХIара коллективо, хIара болхлочон колхозникен хьинаре къахьегарга хьежжа хургда коммунизма материально-технически база хьалъелга. Планал совнагIа лучa мехкдаьтта эшелонаща, мухьаш кхача деззача дIакхоачийтилга, промышленни, нах баха, культурно-бытовой гIишлош хьалъелга сихдарца гIадъюгаргья вай Даьхе! КердачалагIа тIа боаккхаш айбергба вай юрта боахам — лаьттан бар а хьайбай бар а! Хьокхаме чакхдоаккхаргда вай хьайбаш Iангара доахилга, юртбоахама техникана ремонт елга, бIаьстан культураш дIаювлга!

Шерра коммунизм хьалъеча хьал тIа боккха лоархIам болаш ба тIайоагIача ханна маэшара саг хьалкхевара тIехьа лоаттабу къовсам. Берригa низ тIабохийтаргба вай коммунизм хьалъерий, моральни кодекса принципаш таххане а шоай вахара боарам лоархIа коммунистически къахьегама бригадаши ударникаши дукхагIа хилийтара!

Мехкдаьтта доаккхилга алсамдалара боккха лорхIам болаш ба лаьттан че тохкаш бола бурув деттараш. Технологи тоаелга, графика тIара ца доалийташ бурув тохар сихделга, ханал хьалха скважинаш промысловикашка дIакхоачийтилга — иштта да мехкдаьтта лохаш барашта хьалхашка латта керттерен сийлахьеи декхар. Хьаьдда гIулакхаш кхоачашделга, аварeш йоацаш болх белга да бурув деттарашкара тхона эшар.

Къахьегам тIа кхы а йоаккхагIа коталонаш яхарца гIадъюгаргья вай Даьхе! Карадерзоргда вай семилетка керда доазонаш!

«МАЛГОБЕКНЕФТА» КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ШОЛЛАГIЧА НЕФТЕПРОМЫСЛА БОЛХЛОЙ СОБРАНЕ ДИЙЦА А ДИЙЦА, БЕРРИГАШ РАЬЗА А БОЛАШ ТIАИЙЦАД КХАЙКАРАЛ.

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка

Избирательни комиссешка кандидаташ оттабар

Къахьегама ЦIеча Байракха орден лелаеча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлоша, мастераша, инженераша, техникаша, гIулакхера бараша берригаш раьза а болаш СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 22 йолча Ставропольски хоржама округа хоржамий комиссе кандидаталла оттайир завода дикагIа йола оператор, новатор, хьинар дола общественник Валентина Ермолаевна Горбатова.

Ткъо шу совгIа ха я Горбатова заводе болх беш йола. МугIарерча болхлочунгара операторага кхоачаш лакхъеннай, новкъосташа лоархIаш а массанена езаш а я из.

КПСС Нохч-ГIалгIай областной организацегара СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 22 йолча Ставропольски хоржамий округа хоржама комиссе кандидаталла оттаваьв КПСС обкома секретарь Бисолта Габисович Габисов.

ЧIоаггIа политически хьинар айдаларца дIадоладаьд вай республике СССР Лакхехьарча Совете хулача хоржамий республиканскии округайи хоржама комиссей кандидаташ оттабелга а.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий Нохч-ГIалгIай АССР хоржама комиссе кандидаталла оттабаьб комсаш лелаеча «Наурский» совхоза дикагIа йола звеньевая Е. В. Ястребова, Нохч-ГIалгIай исторе, метта, литература Iилма-тохкама института директор А .А. Саламов, Облсовпрофа председатель С. С. Сидельников.

№ 434 йолча Грозненски хоржама округе хоржамий комиссе кандидаталла оттаяьй № 3 йолча Грозненски хIамаш тегача фабрика мотористка А. Б. Чербижева.

№ 566 йолча Старопромысловски хоржама округе хоржамий комиссе кандидаталла оттаяьй «Надтеречный» совхоза болхло Н. Ахлуева.

* * *

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 563 йолча Ленински хоржамий округа окружной хоржамий комиссена юкъе бахийта кандидаташ оттабара хетаяьча собране баьхкар «Красный молот» яхача завода ролико-втулочни зIанарий цеха беррига болхлой

Коммунистически къахьегама цеха цIи яккхар духьа яхь лелаеча коллективо массава раьза а волаш хоржамий комиссена юкъе шоай викал вахийта лаьрхIар завода дикагIа вола прессовщик, коммунистически къахьегама ударник Албогачиев ГIаьзе Дауд.

Нов. Албогачиев — арахецаш йола продукци тIехдика хилийтар духьа, хIаране ший семилетка укх шерре а кхоачашъяра духьа заводе эггара хьалхагIа яхь йолаяьр. Цехерча халкъа дружина командир ва из. Шийна вIалла мукъа ха йоаццашехьа а, болх беча кагирхой школе деша вагIа нов. Албогачиев.

Албогачиева кандидатура хьаллаьцар вокх цехашкарча машиностроителаша а.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

КПСС XXII СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ ДIАЙОВЗИЙТАШ

ЧIоагIа уйла тIайохийт КПСС Первомайски райкомо парте XXII-ча съезда решенешта пропаганда яра. Цу деша хоадам боллаш дола гIулакхаш де лаьрхIад КПСС райкома пропагандаи агитацеи отдело.

Декабрь бетта КПСС райкома шерра пленум хилар XXII-ча съезда решенешка хьежжа оттадаьча идеологически балха декхараш дувцаш, аргIанна йоагIача бюро заседане ладийгIар В. И. Ленина цIерахчеи А. Шерипова цIерахчеи колхозий хьайбаш леладерашта юкъе съезда материалаш йоаржаяра хьакъехьарча докладага.

Тоъал йIаьхача хана ешаргйолча лекцей план оттаяьй парте райкомо. КПСС райкома, ВЛКСМ райкома, кхетамий общества 50 докладчикои лекторои дуккха докладаши лекцеши йийшай XXII-ча съезда материалаш ювцаш.

Кружокашка, семинарски группашка, юххьанцарча экономически школашка КПСС XXII-ча съезда материалаш Iомаеш 636 саг ва.

Районерча бIаьш болча агитатораша шоай участкашка даим наха юкъе беседаш а ю газеташ а деш. Къаьстта тоабаьб цар шоай болх хIанз, беррига мохк СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш де кийчлуча хана.

Гойтара агитаци кердаяьккхай районе. Клубашкеи наькъа йистедагIача илгаш тIеи керда лозунгаш яздаьд. Библиотекашка къаьстта витринаш оттаяьй КПСС XXII-ча съезда материалаш тIайолаш. Баьча балхо новкъостал ду коммунистически сакхетам лакхбара, районерча къахьегамхоша обществана пайдана болча къахьегаме дикагIа дакъа лацара.

ХIаьта а районе съезда материалашта пропаганда яра юкъе доккхий кхоачамбоацараш да. КПСС Программа лоархIамегIара разделаш ювцаш хIанз а кIезига лекцеш еш лектораша, дика ювзац уж шоай района экономикаи культураи вахарца, съезда решенеш кхоачашъяра къахьегамхошта хьалхашка латтача декхаращца.

Агитколлективай кулгалхоша нагахьа мара консультаци лац агитатораштa, дикагIа болча агитатораша беседаш яра опыт вIашагIтохац.

Ленина цIерахча колхоза партийни организаце секретара нов. Умарова хIанз а хац болх планах лелабе, балха актив юкъеоза. Колхоза правлене членаша бе боаггIача тайпара лоархIам бац колхозхошта юкъе беча хьехама балха. Цудухьа районе эггара тIехьадисача боахамех я из колхоз. Колхозхошца къамаьл дича гучадоал вай программо советски наха хьалхашка оттадаь сий дола декхараш царна ца ховш хилар. Цу колхоза агитатораша хан-ханнахьа а планах а бац болх. Ахаш гаргга колхозхой шоашта оттадаь трудоденош ца доахош, хIаьта 10 совгIа цIа колхоза балхашца вIалла дакъа ца лоацаш да. ХIара Iаттагара йоаккхача шурий, керда Iодеча Iаьсий учет яц ферме. Доярkашта юкъе бокъонца социалистически яхь йоаржаьяц шура дукхагIа яккхар а доаханна дикагIа гIулакх дар а духьа, хIаьта из бахьан долаш хIанз эггара тIехьаюсачарех я тхьовра хьалха латташ хинна МТФ.

Цу доллача хIамаша хьахьокх юххьанцарча партийни организаце колхозхошта юкъе во болх беш хилар. Цо къахьегамхой оарцагIбахац планаши социалистически декхараши кхоачашдара, хьагучабахац тунеядцаш, лодыраш, жуликаш.

Леспромхоза шинна а участкерча кружокашка, десятидворкашка еш занятеш я, гойтара агитаци а керда яьккхай, цхьабакъда, беш болча балхо укхаза хIанз а кIезига новкъостал ду къахьегама овсарле лакхъяра, участкашкара организаторски болх лерттIа баккхара, болх беча наьха культурнии бытовойи гIулакхаш тоадара. Хьу тIаяраи чакхъяккхараи йола производственни планаш кхоачашъяц.

«Байракх» яхача районни газета тIа геттара кIезига ювц хьалха латтарий опыт, нагахьа хилац дIаяхача къаьнарча замах юхедисача вовча гIулакхашца лоаттабеча къовсамах йола материалаш. КIезига а во а арадоах пенгазеташ Ленина, Орджоникидзе цIерахча колхозашка, Галашкарча мастерски участке, быткомбинате.

ХIанз хьалхашка латта декхар да, долаш дола кхоачамбоацараш дIа а даьха, идеологически фронтерча болхлой беррига низ КПСС XXII-ча съезда материалаши решенеши къахьегамхошта кхы а кIоаргагIа йовзийтара тIабeрзабар, СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дарца дувзаденна агитпункташкара болх дийнбар.

Т. АХМАТХАНОВА,
«Сердало» газета штате йоацача пропаганда отдела член.

ХIана яц тха юрта бахача наьха йоакхо

Вай мехка шерра коммунизм хьалъеш латтача хана, наха бизза кхоачамбалла духовнии материальнии рузкъаш хьадергхилар белгалдаьккха йола парте Программа кхоачашъе советски нах болабеннача хана вIалла а тарлуш дац цIагIа ладувгIа радио ца хилар.

Цхьабакъда, из торо йолаш бац тха юртара дуккха дезал, къаьстта Первомайски улицагIа бахараш. ХIанз-хIанз радио чуюлларг майий тхона яхаш сатувсаш уж багIа ер пхелагIа шу да. Укх хьахиннача кердача шера а цу даькъе цхьаккха дог доахилга йоацаш ба уж, хIана аьлча цу гIулакха цхьаккха тайпара йоакхо еш яц юрта Совет а е районни организацеш а.

Бакъда хIанз, КПСС XXII съезда решенеш кхоачашъеш латтача хана, цIаккха 'ца хиннача тайпара чIоагIа безам ба тха юртарча наьха радиога ладувгIа.

Во латт тха юрта электрически сердала гIулакх а. Юрта бахача наьха цIеношка йолаш яц электрически сердал. Юрта юхе гIолла тIехйоалаш электрически линия, хIаьта юрта йисте электрически подстанци а я. Лоацца аьлча, сердал чуийлла торо йолаш я, бакъда, цу гIулакхага хьожаш саг вац.

Укх шера а хургьяц-теш тхона радиои электрически сердали?

Х. ХАМХОЕВ.
Наьсарен районера Пхьилекъонгий-Юрт.

СихагIа кийчо е бIаьстан балхашта

Шоай беррига низ ура а оттабаь юртбоахама продукташ дукхагIа яхара хьакъехьара КПСС XXII съезда решенеш кхоачашъеш боахк вай республикерча колхозашкареи совхозашкареи къахьегамхой. ЧIоаггIа оарцагIбаьннаб уж семилетка йиълагIча бIаьстан балхашта кийчо яра.

Из декхар да хIанз наьсархоша шоашта хьалхашка оттадаьр а. ДIадувча лаьттай структурага хьежаб уж. Баьцашта, кена, рожа, кхыча кIезига пайда луча культурашта меттала дукхагIа хьажкIаш, горох, коартол, иштта кхыйола бахача наха продовольственна а хьайбашта доакъара а дукхагIа эшаш йола культураш дIае лаьрхIад цар. Духхьал цхьа хьажкIаш юврГья соахкарчул 2550 гектар дукхагIа.

Цу тайпара Iалаьмате дика гIулакхаш да наьсархоша дедага лаьцараш. Цхьабакъда, дагалаьца дика гIулакх шишегIа кхоачаш хулаш дац. Беррига низ ура а оттабаь хьинаре къахьега деза оттаяь планаш кхоачашъяра. Из дицдалийтад Наьсарен районерча шинна а совхоза кулгалхоша а цар партийнии профсоюзнии организацеша а.

Из ишта хилар хьахьокх укх факташа.

БIаьстан балхашта кийчо яра Iалаьмате боккха лоархIам болаш да ханнахьа техникана ремонт яр. Цу гIулакха къаьстта чIоагIа оарцагIбала безаш бар Наьсарен районерча шинна а совхоза кулгалхой, хIана аьлча цар ханнахьа кхоачамхиллал зябь ца ахар бахьан долаш 6000 гектар совгIа лаьтта аха дезаш ба уж укх бIаьстий.

Цхьабакъда, хIанз укх сахьате цига латтача гIулакхашка диллача цу совхозашта доал дераш из болх башха сиха хеташ бац. 77 трактор я «Назрановский» совхозе бIаьстан балхаш доладалалехьа ремонт е езаш хиннараш, 15 январь тIакхоачаш царех ремонт яь кийча яраш 30 трактор я. 47 трактор, 18 автомашина, 30 гаргга тракторни нух, 30 сеялка, дуккха а культивatораш, иштта кхыйола техника я цар февраль бутт бовлехьа ремонт е езар. ХIанз укх сахьате цу совхозе латтача гIулакхашка диллача ханнахьа цу техникана ремонт яь яргьяц совхоз.

Кхы а вогIа лел из болх «Октябра 40 шу» яхача совхозе. Укхаза тоае езача 69 тракторах 1961 шера IV кварталеи январь бетта 10 дийнахьеи тоаяьраш 15 мара яц. Маца баргба уж юхейиса 54 трактор, дуккха тракторни нохараш, сеялкаш, культивatораш тоаяь? ХIанз леллача тайпара болх ледара леле бIаьсти яьлча а баргбац уж из техника тоаяь.

Иштта тесса дита йиш яц техникана ремонт яра гIулакх. Шинна а совхоза директораш, партийнии профсоюзнии организацеш декхарийла я беррига механизатораш оарцагIа а баьха сихха техникана ремонт е. Къаьстта теркам тIабахийта беза ремонтникаш эшача запасной оатхалашца Iалашбара.

Ледара лел Наьсарен районерча совхозашка бIаьстан кийчо яра кхыдола балхаш а. Шинна а совхозе хIанз а вIашагIъехкаяьннаяц хьажкIаши коартолаши лелаерий звенош, дIахоадададьдац царна лаьтташ, вIаштIехьадаьккхадац агротехнически дешар Iомаделга.

Иштта во латт кхашка кхо диллара гIулакх а. Цхьанна а совхозе хIанз а бокъонца дIаболабеннабац из болх. «Назрановский» совхоза ялх отделенех кхашка кхо дехка йолаеннаяц алхха Аьлти-Юртареи Экказжкъонгий-Юртарен ши отделени мара. Цар а 100 тонн мара дихьадац. «Октябра 40 шу» яхача совхоза Наьсар-Кертера цхьа отделени мара йолаеннаяц кхашка кхо дилла.

Ледара да совхозашка дIаде фу Iалашдара гIулакх а. ХьажкIий фу деррига хувца дезаш да, дIае эшачарех ахаш а яц коартолаш, доацаш да гороха, баьца даарий, цхьайолча кхыча культурай фу. Цунах хетта ала дезаш да шоаш бIаьсти дIаюврГйола культураш къоастаеш Наьсарерча шинна а совхозо хьайбашта, къаьстта хьакхарчий фермана, Iалаьмате чIоагIа эшаш йола культура — доакъара свекла йицъялийта хилари цу культура фу совхозашка доацаш хилари.

Иштта ледара латт Наьсарен районе бIаьстан балхашта кийчо яра гIулакх. Хетачох гаргарча деношка КПСС райкоми къахьегама депутатий райсовета исполкоми хьожаргья шинна а совхозе бIаьстанга кийчо яра балхаш мишта латт, хIаьта шинна а совхоза кулгалхошкара сихагIа бIаьстан балхашта кийчо елга дIа а дехаргда.

М. ГАДИЕВ.

Хоржамашта кийчо еш ба

Къахьегамхой дегаш чIоагIа гIоздаьнна, къахьегама хьинар лакхденна дIадоладеннад Грознерча Центральни ремонтно-механически заводерча № 11 йолча хоржамий участке СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашта кийчо елга. Массайолча хана болх беш йолча агитпункте хьачубаьхкараштa гургдолчча метта хьалтеха доал СССР Лакхехьарча Совета Президиума хоржамий хьакъехьара Указ. Укх деношка дукха харжархой хул дика кийчъяьча агитпункте. Цига деша керда газеташи журналаши да. Витринашка хьалъоттадаь хоржамий положенеш, СССР Лакхехьарча Совета депутатий декхараш тIадола книжкаши брошюраши да. ХIара сайрийна болх йистебаьннача хана, тайп-тайпара профессеш йола дукха нах гуллу агитпункте. Цига гулбеннача нахаца чIоагIа безаме, царна фу эш хьожаш хул дежурни агитатор.

Агитаторий болх аттагIа хилийтар духьа отта а яь, хьалтехай хоржамий участка план. Къахьегамхоштеи бахача нахаи юкъе политико-массовии хьехамеи болх бара 39 саг чувоагIаш агитколлектив вIашагIтехай завода парторганизаце. Ерригача агитколлективо из болх лелабеш 16 квартал я. ХIара квартала тIачIоагIбаьб шишша, цхьаццайолча моттигашка кхоккха агитатор.

Харжархошцара агитационни болх геттара дика лелабу завода мехкдаьтта оборудованена ремонт еча цеха йоккхагIа йолча мастера нов. Калугинас. Производствера балха нормаш кхоачашъярал совгIа харжархошца чIоагIа бувзам лелабе вIаштIехьдоал цун. Хоржамий Указ арадаьнначул тIехьагIа кастта хургдолча хоржамий ди дувцаш, КПСС XXII съездо чIоагIъяьча кердача Программах лаьца, иштта кхы а дуккха беседаш ю цо участке, Ший хоржамий участке белггала дика болх беш хьайоагIа техник-агитатор нов. Елизарова. Цо харжархошта дIайовзийт кердача шерара халкъа боахама план, хIаьта кастта хургдолча хоржамех а цар лоархIамех а беседаш ю.

Завода парторганизаце оттаяьча инструктажах лелабу агитационни болх завода ремонтно-механически цеха болхлочо нов. Дынина. СССР Лакхехьарча Совете тIеххьара хоржамаш хилча денз вай мехка хинна хувцамаш, завода къахьегамхоша даьха доккхий толамаш дувц цо харжархошта ше къамаьл деча хана. Цар санна дика лелабу агитационни болх агитатораша Стрельцовс, Пюлинске, иштта кхы дуккха бараша а.

ХIанз чуийнна харжархошта юкъе кхетама болх беш я нов. Детковский керте латта агитаторий коллектив.

Т. УЖАХОВА.

„Сердало“ тIа статья кепа техачул тIехьагIа

«Чакхдаьннадац «кIанташта хийттар» иштта корта а болаш номер 104 йолча «Сердало» газето кепа техача статьях укх тайпара хоам бу КПСС МагIалбика горкома секретара нов. Бузуркиева:

Статья тIа дувцараш бакъда, цу гIулакхах де дезар а даьд: дешархо Доминова Зухра Долакоарча юкъерча школе дешаш я, хIаьта бехке бола Пешхоев Мухарбек, Атаев Iаьла, Коттоев Бамат-Гирий судебни бехктокхаме озаш ба МагIалбика халкъа судо.

Цу бIехача гIулакха дакъа лаьца Пешхоева даьхи кхыболча боккхийча нахахи бехк баьккхаб Долакоа бахача берригача наха.

Iалаьмате йоккха домна хьалъяь йоалаш латт Новотульски металлургически заводе. Керда шу тIакхоачаш йокъаялийта оттаяьй низ бола пишк. ХIанз шоай беррига низ тIабахийтаб гIишлонхоша из сихагIа болх бе йолаялийтара.

Домна хьалъеча доккхий, къахьегама хьокхамаш гойт электросварщикаша Н. М. Улыбина, С. П. Милорадова, А. В. Петешова.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) Н. М. Улыбин, С. П. Милорадов, А. В. Петешов.

П. МАСЛОВА сурт
ТАСС фотохроника.

ХIара колхозаи совхозаи—агротехника дикагIа йола методаши нийса севообороташи

Юрта боахам дегIабоалабара даькъе ондда керда толамаш а доахаш чакхдаьккхар дIадаха шу республика кхашка балхаш деш болча къахьегамхоша. Дикка алсамдаьлар ялат, баьца дааpаш, сомаш, кхыйола продукташ. Оахача лаьттай структура эргаяьккха тоа а яь, хьажкIаш дукхагIа дIа а йийна паччахьалкхенга ялат дохкара план ханал хьалха кхоачаш а яь, планал совгIа цхьа миллион пунт ялат дехкар республика колхозашеи совхозашеи, Iалашдир шоашта дIаде фу, хьайбашта доакъар, хьалхарчул дуккха а дукхагIа дIаеллар силос.

Цу лоархIамерча гIулакха доккха беркат даьлар хьажкIаш лелаерашкара. Укх тIеххьарча ийс шера цIаккха а ца хьийкъача тайпара дика хьажкIаш хьувкъайир цар дIадахача шера. Цул хьалхарча шин шера чуенача ерригача хьажкIел шозза дукхагIа хьажкIаш чуийцар республике соахка.

ХьажкIаш дикагIа хьувкъийтара даькъе дукха балхаш даьд Урус-Мартана районе. Деш дола гIулакх тоа а даь хьажкIаш дIайийнача кхашкара балхаш агротехника толашагIа йолча методашца а леладеш хIара гектара тIара 34,4 центнер фуалъяьхача хьажкIий яьккхай района боахамаша. ХьажкIаш хьувкъаяра план 122 процент кхоачашъяьй Первомайски района колхозаша. ХIара гектара тIара 34,2 центнер фуалъяхача хьажкIий яьккхар цига. Иштта дика хьийкъар хьажкIаш Сунженски, Каргалински, цхьаццайолча кхыча районашка.

ХьажкIаш дика хьувкъара доккха беркат даьлар царна деча гIулакха агротехника бокъонца Iомаяьча республикерча дикагIа болча хьажкIаш лелаерашкара. Соахка вай республике дуккха а дукхагIа хилар мехка гIорбаьннача хьажкIаш лелаярхой Мануковске, Гиталова, Первицке, иштта кхыбарий хьокхам хьа а ийца дуккхача лаьтташ тIа хьажкIаш кхееш бараш. Царех ба Шаьла района «Джалка» яхача совхозера Зармаев Iаддал-СаIиди Джамалаев Татеи, Ачхой-Мартана района «Лермонтовский» совхозера Чагаев Имран, Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозера Тимошенко Яков. 200 гектар хулаш долча лаьтта хIара гектара тIара 60 центнер фуалъяьхача хьажкIий а йоаккхаш, цар кхоачашйир механизированни звеношта юкъе яьржача Ерригроссийски социалистически яхьа условеш, хIаьта Наьсарен района «Назрановский» совхозерча Мальсагов Османа 220 гектарах хIара гектара тIара 71,3 центнер фуалъяьхача хьажкIий яьккхар.

Ше хьажкIаш дIайийна хиннача 30 гектарах хIара гектара тIара фуалъяьхача хьажкIий 92 центнер а йоаккхаш республике эггара дикагIа хьажкIаш хьийкъар Наьсарен района «Октябра 40 шу» яхача совхозерча Кусиева Зайдата звене.

Иштта дика толамаш даьхад свеклаш лелаераша а. «Лермонтовский» совхозе 150 гектарах хIаране тIара 250 центнер, Урус-Мартана района «Красноармейский» совхозе — 221 центнер, Гудермесски района «Дружба» яхача совхозе— 220 центнер шекара свеклаш яьхай.

Ши-шегIа доахаденнадац уж толамаш, лаьттанцарча балхий культура тоаеш, Iилманнеи дикагIа йолча опытаи гучаяьнна говзалаш юрта боахама производствана юкъекхувлаш къаьстта дукха организаторски балхаш даьд юрта боахамашкарча къахьегамхоша КПСС ЦК январски Пленум хинначул тIехьагIа. Де дезар дика довза а довзийта, тIабийрзза овсаре къахьегара кхашкарча къахьегамхой дегаш ураоттадир Пленума решенеша, гучаяьлар дуккха а керда «маякаш».

БIаьсти маяьлле а денз хоалуш дар лаьтташ дикагIа оахилга, ялаташ дикагIа дIадувлга. Ялаташ хьувкъара иштта доккха беркат даьлар кхашка дукхагIа кхо диллараx, ялатий дикагIа хьувкъаш дола фу дIадерах, минеральни удобренеш дукхагIа ехкарах, оасар дохадеш йола молхаш еттарах, оахам дикагIа хулийташ йолча комплексни агрегаташца лаьтташ аха даларах, иштта кхыча балхех.

Царех боалача пайдан тохкам а беш, республикански юрта боахама опытни станце эзар гектар гаргга долча лаьтта НРВ яха молхаш а тохаш дIайийнай хьажкIаш, гурахьа дув кIа, баьца даараш, кхыйола культураш. Гучадаьннад уж молхаш чIоагIа пайдане хилар.

ДукхагIа ялат, технически культураш, баьца дaараш дахара а хьайбашта шортта дика доакъар хилийтара а даькъе КПСС XXII съездо хьалхашка оттадаьча декхараша дIадех лаьттах пайда эцара гIулакх овлан тIара тоаделга, оахаш долча лаьттай структура эргайоаккхилга, ерригa юртбоахама культураш дикагIа хьувкъар сихха Iалашделга.

Ерригача колхозашкеи совхозашкеи дараш санна мара кхы дикагIа хьалаш шоайцига доаццашехьа а беркатегIа къахьегаш барий опыто хьахьокх ерригa юртбоахама продукташ дуккха а дукхагIа яха йиш йолга. МалагIа бахьан да дикагIа барий балха хьокхамаш иштта тIех хилар? Агротехника толашагIа йола методаш цар балха юкъекхувлар, къахьегам нийса вIаштIехьбаккхар, деррига юртбоахамера балхаш ший ханнахьа а дика а цар деш хилар да из. Из цар мел дер де торо я хIара колхозе, совхозе. лаьттанца къахьегаш волча хIара сага. ДикагIбарий опыт Iомаелга, берригача юрта боахама къахьегамхошка из дIакхоачийтилга — иштта да декхар. Цу гIулакха укх шера дукхагIа хургйолаш я дикагIбарий опыт Iомаеш йола школаш. ДIайийна культураш дикагIа хьувкъаерий опыт духхьала цар балха тIехь бIаргайов а Iомае а йиш хургья цу школашка совхозий болхлошка, колхозхошка, боахамий кулгалхошкеи специалисташкеи, партийни а советски а активага.

> **ГIойленагIа йола севобороташ юкъе а йоалаеш хIара колхозои совхозои дикагIа йола агротехника методаш практически караерзаелга, еррига культураш дикагIдолча фуца дIаювлга Iалашдолда.**
>
> **КПСС Программа тIара.**

Республикерча совхозашкеи колхозашкеи вIашагIйохк къаьстта хьажкIаш, шекара свеклаш, баьца дaараш леладу звенош. Цу звеной членашта хьалхашка латта керттера декхар да дикагIбарий хьокхамца агротехника Iомаелга, квадратно-гнездови хьисапе хIамаш дIаера гIулакх а машиний комплекс а геттара дика йовзилга. Цхьаццадолча боахамашка хIанззехьа а дIадоладеннад уж гIулакх Iомаделга. Массе колхозеи совхозеи чакхдаккха деза из.

ДIайийна культураш сихагIа дегIайоагIилга а хьувкъилга а Iалашдеш йола НРВ яха молхаш мишта етта еза Iомаде опытни станце семинараш вIашагIтоха а балха говзал дIа-хьа йовзийтара лоалахарча республикашка, краяшка, областашка экскурсеш елга вIаштIехьдаккха а лерхI укх шера юрта боахама министерствас.

КПСС XXII съезда решенеш толамца кхоачашъяра динза даргдоацаш да хIара колхозе а совхозе а агротехникаи къахьегам вIаштIехьбаккхареи дикагIа йола методаш юкъейоалаелга, баьцаши кIезига хьувкъа культураши мамогга кIезиг а еш, дукхагIа хьажкIаш, шекара свеклаш, бобови культураш дIаювлга, хIаьта йокъал хулача аренашка — гурахьа дув кIа.

КПСС Программа тIа къаьстта белгалдаьккхад хIара колхозои совхозои агротехника дикагIа йола методаш лелаянза ярг ца хилар, Iаламан-климатически хьалашка а боахама специализацега а хьежжа, пайданагIа йола севобороташ юкъейоалае езаш хилар.

Вай парте XXII съезда решенеша дегаш гIоздаьха болча республика юрта боахама къахьегамхоша беррига шоай низ тIабохийтаргба лаьттанцара йоала продукци алсамъяккхара даькъе парте хьалхашка оттадаь декхар сийленца кхоачашдара.

И. ФЕДОТОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР юрта боахама министра заместитель.

Ремонт тIехьа йоах

Хьурмат доацаш лоаттаю юрта боахама техника Надтеречни района «Надтеречный» яхача совхоза кулгалхоша. ТIа кхоалле а йоацаш кхашкарча станашка ара юккъе латт дукхагIа йола техника. Техника лоаттае аьнна хьаяь кхоалленаш а цемент хьаьха площадкаш а яц совхозе, из бахьан долаш комбайнаши трактораши мукх юаш, тишлуш, юкъера оатхалаш а дIайоахаш латт. Цу гIулакха эггара дукхагIа бехке ба техника лоаттаергйола моттигаш ханнахьа кийч ца яь совхоза кулгалхой.

Геттара шортига лел техникана ремонт яра болх а.

Дукха тракторaш латт мастерской ремонт ца еш. Масала, ши кIир дIадаьннад трактористa Синева «ДТ-54» яха трактор опорни катокаш, коленчати соанаш, подшипникаш, иштта кхыйола хIамаш ца хилар бахьан долаш ремонт ца еш мастерской латта. Совхоза керттерча инженеро Ф. Чередниченкос яхачох цар массехазза заявкаш енна йоллашехьа а «Сельхозтехника» яхача объединене эшаш йолча запасной оатхалашца Iалашъяц совхоз. Запасной оатхалаш яц юрта боахама инвентара ремонт яра а. Масала, цига яц сеялкай автоматаш, нохара чархаш, культиваторий втулкаш, дуккха кхыйола оатхалаш. ХIаьта совхоза кулгалхой сатийнна Iохайша багIа запасной оатхалаш маца йоагIаргья яхаш. Цхьабакъда, ха хьежац. Гаьна яц бIаьстий а яьнна, еррига техника аргIе йига езаргйола ха а.

ХIаьта хIанз, юрта боахама техника нийса лоаттаяреи цунга лерттIа болх байтареи хьакъехьара СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ арадаьннача тIехьагIа совхоза кулгалхой декхарийла ба цу дешага цIенхаштта хьажа а укх лоацача хана чухь лакхехьа белгалдаьха кхоачамбоацараш дIадаха а.

О. КОДЗОЕВ,
(тха собкорр.).

Къахьегама толамашца чIоагIду денна дош

Боккхача безамца хьаллаьцад «Малкобекнефта» НПУ шоллагIча промысла коллективо дIадоладаь гIулакх «Старогрознефта» НПУ транспортни контора машиннаькъахоша. Цар лаьрхIад оттаяьча ханал кхо ди хьалха №№ 20, 23 йолча скважинашка долха наькъаш дахка.

Къахьегама толамашца чIоагIду цар шоаш денна дош. Иштта, Охмаев Идриса кулгалдеча звенос нормах 20 минута автомашина тIара мухь Iобоассабе безача 4 минута Iобоассабу. Низ болча техникаца болх а беш тIеххкхоачашъю цар шоай заданеш.

Хьинаре къахьегаш ба автомашинай водителаш А. Хашиханов, А. Хуциев, П. Тетрадзе, кхыбараш а. 1,5—2-зза кхоачашъю цар шоай заданеш.

Производственни нормаш 110—130 процент кхоачашъю болхлоша Э. Эсембаева, П. Егорова, бульдозеристаша В. Зайцева, С. Коваль, кхыбараша а.

А. ТИЩЕНКО.

Республика халкъа боахам семилетка кхоалагIча шера

1961 шера план кхоачашъяра итогаш
Нохч-ГIалгIай АССР Статистически Управлене хоам

КПСС XXII-ча съездо тIаийца коммунистически общество хьалъяра сийлахь-йоккха программа кхоачашъеш болча Нохч-ГIалгIай АССР къахьегамхоша семилетка кхоалагIча шера керда толамаш даьхад республика халкъа боахамеи культураи дерригa доакъош дегIадоаладеча. ТIеххкоачашъяьй еррига промышленни продукци яккхара а дуккха лоархIамегIара хIамаш арахецара а йола заданеш. Семилетка заданеша лаьрхIа хиннaчул сихагIа дегIаихад промышленноста керттера доакъош — мехкдаьтта чакхдоаха, химически, машиностроительни.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

1961 шера еррига продукци хьаяра йола план 103 процент кхоачашъяьй республика промышленносто.

1960 шераца нийсйича 11,3 процент дукхагIа арахийцай продукци, планах 8,5 процент дукхагIа арахеца лаьрхIа хиннача метте.

1961 шера валови продукци хьаяра план укх тайпара кхоачашъяьй:

	Шера йола план 1961 шера кхоачашъяра процент
СОВНАРХОЗА ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	103
Мехкдаьтта доаккхачен газовойи промышленноста управлени	108
цу даькъе:	
Мехкдаьтта промыслови управленеш:	
Октябрьнефть	106
Старогрознефть	109
Горскнефть	104
Малгобекнефть	111
Сунжанефть	105
Гудермесски НПУ	104
Правобережное НПУ	100,6
Нефтегазови управлени	113
Автотракторни ремонтни завод	103
Центральни ремонтно-механически завод	104
Мехкдаьтта чакхдоахачен химически промышленноста управлени	102
цу даькъе:	
Грозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	104
Крекинг-завод	106
Нефтемаслозавод	104
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоаха завод	104
Производственно-товарни контора	107
Машиностроительни арматурни завод	118
Производственно-энергетически контора	107
Грозненски химически завод	91
Энергетически управлени	102
цу даькъе:	
Грозненски ТЭЦ	101
Новогрозненски ТЭЦ	102
Шалински ТЭЦ	100
Центральни ремонтно-механически завод	105
Сетевой район	110
Хьунах хIамаш еча промышленностеи гIишлой материалаш яреи управлени	99
цу даькъе:	
№ 1 йола кирпишкий завод	100,3
№ 2 йола кирпишкий завод	109
Старопромысловски кирпишкий завод	115
«Красный Октябрь» яха кирпишкий завод	103
МагIалбика кирпишкий завод	121
XVI-ча партсъезда цIерагIара кирпишкий завод	103
Производственни предприятей контора	89
Слюдяной фабрика	118
Рудни йоаца гIишлой материалаш хьайоахеи кийчъюи управлени	106
Аьшкабетонни хIамаш ю Шалински завод	62
Хьунах хIамаш ю Ермоловски комбинат	110
Грозненски мебельни фабрика	104
Тарно-мебельни комбинат	108
Соттаяь мебель ю фабрика	100,3
Кхачан промышленноста управлени	104
цу даькъе:	
Грозненски головной дулха комбинат	110
Грозненски оалхазарий комбинат	59
Головной шурий комбинат	106
ЧхьагIар-коньяк ду комбинат	105
Червленски чхьагIара завод	102
Каргински чхьагIара завод	92
Ассински консервни завод	110
Грозненски консервни комбинат	104
Ацетонови завод	99,3
Даьтта доаккха завод	105
Шалински шекара завод	145
Кога гIирс бу фабрика	101
Духхьал совнархоза кара йола предприятеш:	
«Красный молот» яха завод	102
Транспортни машинаш ю завод	114
Автогенно-карбидни завод	107
МОТТИГЕРЧА СОВЕТИЙ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ	102
Ейгача промышленноста управлени	105
цу даькъе:	
№1 йола хIамаш тега фабрика	102
№ 2 йола хIамаш тега фабрика	103
№ 3 йола хIамаш тега фабрика	102
№ 4 йола хIамаш тега фабрика	88
№ 5 йола хIамаш тега фабрика	111
№ 6 йола хIамаш тега фабрика	105
Галантерейни фабрика	108
Трикотажни фабрика	106
Продовольственни товарий промышленноста министерство	102
цу даькъе:	
Макаронни фабрика	103
Хлебокомбинат	101
Гудермесски хлебозавод	38
Кондитерски фабрика	116
Самашкински плодоконсервни завод	111
Мельзаводоуправлени	107
Пивзавод	100,9
Районни промышленность	99,4
Моттигерча промышленноста министерство	106
цу даькъе:	
№ 1 йола кирпишкий завод	106
№ 2 йола кирпишкий завод	88
Сунженски кирпишкий завод	101
Ищерски кирпишкий завод	104
КIаьдача кровле завод	115
Столярни хIамаш ю завод	104
Советски хьуна пункт	111
Гудермесски хьуна пункт	100,0
Веденски хьуна пункт	98
№ 1 йола химзавод	104
Аьргаш ю завод	79
Литейно-механически завод	112
«Металлист» яха завод	104
№ 2 йола химзавод	107
Ильича цIерагIара кирпишкий завод	104
Главвторсырье контора	102
Районни промышленность	110
«Чечингстрой» треста аьшкабетонни конструкцей завод	66
Республика Министрий Совета чуйоагIа бахача наха бытовой гIулакхаш дара управлени	104
Республика министерствайи ведомствайи промышленность	102
цу даькъе:	
Электромеханически завод	110
Автогаражни оборудоване завод	100,1
ВОС предприятеш	108
Наьсарен-Вокзалера мельзавод	103
Грозненски леспромхоз	94
Первомайски леспромхоз	87
Сунженски леспромхоз	107
Общесоюзни министерствайи ведомствайи промышленность	103

Валови продукци хьаяра йола еррига план кхоачашъяьяле а цхьаццайолча промышленни предприятеша бизза пайда ийцабац долаш долча, оттаяь заданеш кхоачашъелга Iалашдеча дерригача кхоачамехи торонехи. Еррига продукци хьаяра йола план кхоачашъяьяц 8,2 миллион сома маьха продукци хьа ца луш йисача 26 промышленни предприяте.

ЧIоаггIа тIехьадисад нефтеаппаратура, гIишлой материалаш хьаелга, пайданера хьу тIаозилга. Продукце цу тайпашта оттаяь планаш кхоачаш ца еш хьайоагIа дIадахача семилетка кхаь шера вIаштта.

Дуккха промышленни предприятеш, еррига продукци арахецара план кхоачашъяьяле а, оттаяьча ассортиментах продукци хьаяра план кхоачаш ца еш йисай. Масала, нефтемаслозавод — парафин хьаяра; «Красный молот» яха завод — нефтеаппаратура, химически оборудовани, 9МГР яха насосаш, станокаш-качалкаш, насосни цементировочнии агрегаташ хьаяра: машиностроительни арматурни завод — болата арматура, боахаме лелаю пишка оатхалаш хьаяра; соттаяь мебель ю фабрика — гIандаш, хIама дуа истолаш хьадара; столярни хIамаш ю завод — наIараш, школьни парташ хьадара; «Металлист» яха завод — скобяной хIамаш, цинк даькха аьшка пхьегIаш хьаяра; литейно-механически завод — чона хIамаш кепа тохара.

Кооперированни поставкаш яра план 1961 шера кхоачашъяьй болата хIамаш кепа тохара 97 процент, чона хIамаш кепа тохара — 93, паковкашта — 70, штамповкашта — 85 процент.

Промышленни продукце план кхоачашъяри из арахецилга дегIадари:

	1961 шера план кхоачашъяра процент	1961 шу 1960 шерaца процентаца нийсдича
Мехкдаьтта	107	113
Газ	122	135
Бензин	109	109
Фатаген	100,0	83
Дизельни доагор	108	111
Нефтебитум	100,0	104
Фенол	99,0	127
Ацетон	98	118
Этилови синтетически спирт	103	108
Болат	103	105
Нефтеаппаратура	80	114
Насосаш	100,3	114
Станокаш-качалкаш	97	97
Электроэнерги	105	100,9
Кирпишк	99,0	127
ЦIен тIа юлла кирпишк	98	123
КIир	93	124
Сборни аьшкабетонни конструкцеши доакъоши	72	111
Пайданера хьу тIаозар	86	92
Херх хьекха хьу	101	92
Мебель	103	120
ТIагIолла дувхаду пазата барзкъаш	124	100,0
Кога гIирс	100,6	106
цу даькъе:		
берий бар	102	112
Дулх	94	118
Хьайбай даьтта	101	120
Нахча	88	115
Генарий даьтта	96	131
Консерваш	111	112
Пиво	101	100,3
Комсий чхьагIар	114	131
Кондитерски хIамаш	104	106
Макаронни хIамаш	117	97
Шекар	195	—

1961 шера ерригача республике хьаьяр: кирпишк 178 млн., цIен тIа юлла кирпишк 8,2 млн., кIир 24 эзар тонн, вIашагIйоахка аьшкабетонни хIамаши конструкцеши — 93,3 эзар куб. м., мебель — 5 млн. сома маьха, маькха-булкай хIамаш — 50 эзар тонн, макарона хIамаш — 3.520 тонн, кондитерски хIамаш 3.131 тонн, 60 миллионага кхача мегаш йола консервай банкаш, цIенача шурех яь хIамаш шурий когаметта лоархIаш — 28,8 эзар тонн. Хьадаьд 974 тонн шекар — хIанз мара республике хьа ца даь продукце тайпа.

1961 шера цхьан сома маьха товарни продукци хьаярга дIабода мах лохбелар соахка цу хана хинначунца нийсбича, хьалхагIе даьча лоархIамех, 2,4 процент, цу даькъе совнархоза промышленносте — 2,3 процент. Ерригача республике продукци арахецарга дIабода мах планал совгIа лохбарах 5 млн. сом совгIа экономи хилар. Промышленни предприятешка къовсам лоаттабаьб бедал, доагор, материалаш, электроэнерги, ахча кхом беш дIаахийтар духьа.

Промышленни предприятешеи Грозненски Iилма-тохкама мехкдаьтта институтои дIахо болх баьб керда техника юкъейоалаеш, производственни процессашта механизации, автоматизации еш. Мехкдаьтта промышленносте мехкдаьтта скважинашта бурув тохара балхаш диаметр зIамагIа йолча бурощца даьд, спуско-подъемни операцеш механизированни дIоагIащцеи пневматически бож-моарзагIащцеи а еш механизаци яьй. 1961 шера зIамига диаметр йолча бурощца 52,5 эзар метр бурув техад мехкдаьтта скважинашта, спуско-подъемни операцеш еча хана бурув тохара юкъедоаладаьд 18 механизированни дIоагIа. Мехкдаьтта доаккхача юкъейоалаяьй лаьтта кIал скважинашта ремонт еча балхашта механизаци яра йола мачташ а йолаш йола дIа-юха лела агрегаташ, дIахо а балхаш даьд хий чудахийтарца тIоанашта искусственни низ тIабохийташ йола процессаш юкъейоалаеш, тIоанаш гидравлически хьисапе дохадеш.

Сливочни даьтта доаккхача комплексни механизаце лини юкъейоалаяьй. Барзкъаш деча хана клей хьекха способ юкъейоалаяьй хьамаш тегача промышленносте. 1961 шера цу способаца хьаяьй 74,6 эзар маIача наьха зила костюмаш. ХIаьта а кхоачаш ца еш йисай мехкдаьтта чакхдоахача, мехкдаьтта доахача, хьун промышленноста кхыча доакъошкарча дуккхача балхашта юкъе керда техника йоалаяра планаш.

ЮРТА БОАХАМ

Парте XXII-ча съезда решенеш кхоачашъеш болча республика юрта боахама къахьегамхоша 1961 шера керда толамаш даьхад юртбоахама производство дегIайоалаеча.

БIаьстан юхье болх дикагIа вIаштIехьбаьккха дIа а йийра, чу а ийцар юртбоахама культураш, дика хьувкъаеш хьалхейир юртбоахама культураш.

Кхоачашъяьй пачхьалкхенга ялат дохкара плани социалистически декхараши.

1961 шера ерригача республике массе тайпа юртбоахама культураш дIайийна лаьтта 436 эзар гектар дар, цу даькъе хьажкIаш — хьувкъам дукхагIа луш йола культура — 111 эзар гектар.

Цхьабакъда, республика дуккхача колхозашкеи совхозашкеи лерттIа пайда ийцабац лаьттаех, дукха лаьтта хиннад дIайийна баьцаш тIайолаш. ДIадувча лаьттай структурага цIаькха а юха хьажа а хьежа, дIаювш йола баьцаш дикка кIезигьяра чотах 1962 шера хьажкIаши, зернобобови культураши, шекара свеклаши дукхагIа дIае лаьрхIад колхозашеи совхозашеи.

Республика колхозаши совхозаши бизза кхоачамбаь я 1962 шера бIаьстан юхье дIаюврггйолча культурай фуца.

Юкъара хьайбай боахам дегIабоалабара массе тайпа доахани оалхазараши дебадаьд республика колхозашеи совхозашеи, лакхдаьд хьайбай продукташ йоахилга. 1962 шера 1-гIа январь тIакхоачаш, 1961 шера цу денаца нийсдича, юкъара хьайбаш укх боараме дукхагIа хиннад:

божа — 10 процент;
цу даькъе детта доахан — 10 процент;
хьакхарч — 15 процент;
жа — 8 процент;
оалхазараш — 31 процент.

Юкъара доахан дукхагIа дебадаьд Грозненски, Сунженски, Ачхой-Мартана, кхыча районий колхозашеи совхозашеи.

Республика колхозашкеи совхозашкеи 1961 шера 1960 шерарчул дукхагIа яьхай хьайбай продукташ:

дулх — 14 процент;
шура — 10 процент;
тха — 9 процент.

1960 шерарчул дукхагIа даьккхад дулх (доаде кхедаьча доаханийи оалхазарийи керттера тайпаш дохкар) Надтеречни районе — 34 процент, Сунженскии Урус-Мартанеи районашка — 32 процент, Шаьлеи Каргалинскии районашка — 22 процент.

Цхьабакъда, Ведана, Курчалой, Первомайски, Шелковской районий колхозашка 1960 шерарчул дикка кIезигагIа даьккхад дулх.

1961 шера республика колхозашкеи совхозашкеи 100 гектар долча оахама лоархIаш хьайбаш доадича хьадаьнна дулх 22,9 центнери юртбоахамерча кхыча лаьттай 100 гектара лоархIаш 4,9 центнери дар.

Республика ерригача районех 100 гектар долча лаьттанна лоархIаш доадаьча хьайбаех эггара дукхагIа дулх даьккхараш Грозненски района колхозаши совхозаши я. Цар 100 гектар долча оахама лоархIаш доадаьча хьайбаех 37 центнери юртбоахама вокх лаьтташта лоархIаш 7,8 центнери дулх даьккхад.

Красноармейски совхозе 100 гектар оахама лоархIаш доадаьча хьайбаех 52,4 центнери юртбоахама кхыча лаьттай 100 гектара лоархIаш 11,1 центнери дулх даьккхад.

Республика колхозашкеи совхозашкеи 100 гектар долча юртбоахама лаьттана лоархIаш яьха хьайбай вож продукташ еррал хилар:

шура 68 центнер
тха 204 кг.
фуаш 100 гектара тIа дIадийнача ялатийна лоархIаш 10,4 эзар.

1960 шерарчул 1961 шера шура дукхагIа яьккхаяле а, деттача доахана продуктивность тоъал кIезигьеннай.

Республика колхозашкеи совхозашкеи цхьан фуражни Iаттагара юкъера лаьрхIача 1961 шера 1917 килограмм шура яьккхай, цу даькъе колхозашка — 1986 килограмм, совхозашка — 1864 килограмм. Юкъера лаьрхIача республика колхозашкеи совхозашкеи хIара фуражни Iаттагара йоаккха шура 1960 шерарчул 17 килограмм кIезигьеннай. Юкъера лаьрхIача 1 устагIанна тIера даьккха тха 4 килограмми яхкача 1 котама тIехьа гулдаь фуаш 105 фуъи хилар.

Республике хIанз а кIезига яц хьайбай продуктивность лоха йолаш, 100 гектар долча юртбоахама лаьттанна лоархIаш хIанз а геттара кIезига дулх, шура, тха, фуаш доахаш йола колхозаши совхозаши.

Республика хьалха латтача колхозашкеи совхозашкеи 100 гектар долча юртбоахама лаьттанна лоархIаш 2—3-зза дукхагIа йоах хьайбай продукташ, тIехьадусача боахамашкарчул.

Дуккхача колхозашкеи совхозашкеи хьайбай продукташ дукха эшаяьй се хьайбаш Iахар дисар, доахан довр, дулха дохкаш дола доахани коа тIара оалхазараши кхабара а доажадара а гIулакх во вIаштIехьдаккхар бахьан долаш.

1961 шера дукха доахан далийтад «Ингушский», «Горец» «Назрановский», «Надтеречный» яхача совхозашкеи Советски, Гудермесски, Первомайски районашкарча колхозашкеи.

1961 шера республике юртбоахама органаш эргаяхарца дувзаденна 11 опорно-хьокхама боахам вIашагIбеллаб.

Цхьабакъда, дуккхача опорно-хьокхама боахамий — «Джалка», «Октябра 40 шу» яхача совхозий, Ведана районерча Ленина цIерахча колхоза — юртбоахама производство дегIайоалаяра хьокхамаш лохагIа да, уж чуйоагIача районий колхозийи совхозийичарел. Боахам дика лелабара ерригача колхозаштеи совхозаштеи хьокхам телаш йола маякаш хиннаяц цу боахамех.

1961 шера ерригача республике юртбоахама продукташ кийчъяра йола пачхьалкхен план укх боараме кхоачашъяьй:

ялат — 115 процент
цу даькъе:
хьажкIаш 126 процент
баьца дaараш 108 процент.
шекара свеклаш 79 процент
дулх 99 процент
шура 99 процент
фуаш 82 процент
тха 103 процент

1960 шераца нийсйича юртбоахама продукташ дукхагIа ийцай:

ялат 13 процент
цу даькъе:
хьажкIаш 71 процент
дулх 16 процент
шура 12 процент
фуаш 2 процент
тха 7 процент

ТРАНСПОРТ

1960 шерарчул 5 процент дукхагIа мухь дIа-юха эзаб Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене, мухь дIа-юха озара план 104 процент кхоачашъяьй. Мухь тIаботтара йола еррига план 100,4 процент кхоачашъяьй, цу даькъе мехкдаьтта продукташ чуйоттара план — 99,5 процент.

Еза поездаш лелаеча машинисташа 15,2 эзар еза поезд йигай. Царца совнагIа бихьаб 7 млн. тонн мухь. Овххийташ мухь тIаботтара чотах 1818 вагон мукъаьяьккхай. Вагонаша боаккха го 3,5 процент сихбаьб.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ

1961 шера пачхьалкхен планах дIаяхийта лаьрхIа хиннача капитальни вложеней боарам 1960 шерарчул 5 процент дукхагIа хиннаб, гIишлой-монтажни балхий боарам — 4 процент, цунах совнархоза организацешкеи предприятешкеи капитальни вложеней боарам 6 проценти гIишлой-монтажни балхий боарам 6 проценти дукхагIа хиннаб. Республике пачхьалкхен планал совгIа тоъал дукха капитальни гIишлош хьалъяьй централизованни доацача ахчан чотах.

Ерригача республике шера йола капвложеней план 91 процент кхоачашъяьй, цу даькъе совнархоза гIишлошеи предприятешеи 90 процент, Министрий Совета гIишлоша — 79 процент. Шера йола гIишлой-монтажни балхий план республика подрядни организацеша 99,1 процент кхоачашъяьй.

1961 шера гIишлой-монтажни балхий программа цхьаццайолча подрядни организацеша мишта кхоачашъяьй хьахьокх укх даннеша:

	Шера план кхоачашъяра процент
ГIишлош ю еррига подрядни организацеш	91
Цу даькъе:	
Совнархоза гIишлош еча подрядни организацеша	90
СМУ № 1	90
СМУ № 2	84
СМУ № 3	126
СМУ № 4	79
СМУ № 5	99,3
СМУ № 7	80
СМУ № 8	89
СМУ № 9	79
СМУ № 10	73
СМУ № 11	79
Мехкдаьтта чакхдоахачеи химически промышленноста СМУ	102
Министерствайи ведомствайи подрядни организацеш	98
Царех:	
Сельстрой трест	81
Моттигерча Советий подрядни организацеш	77
Царех:	
Чечингстрой трест	76

1961 шера пачхьалкхен планах хьожадаьча ахчан чотах хьал а даь, наха чуховша дIаденнад 132,9 эзар кв. метр чуIе моттиг йола цIенош.

ТIеххкоачашъяьй общеобразовательни школаш хьалъяра план. Шера планах 5320 моттиг йола школаш хьалъе езача метте, бокъонца хьалъяьй 8463 моттиг йола школаш.

Предприятешеи подрядни организацешеи хIанз кийч а даь, чакхдоахаш да капитальни вложенеех пайда дикагIа эцара а производственни мощносташи культурно-бытовой гIулакхашта йола объекташи сихагIа хьалъяь яхара а дола балхаш.

БОЛХЛОЙИ ГIУЛАКХЕРЧА НАЬХЕИ ДУКХАЛ А КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕ ЛАКХЪЯЛАР А

1961 шу чакхдоалача хана республика халкъа боахаме 225 эзар сагага кхоачаш болхлойи гIулакхера нахи бар, хIаьта 1960 шера хиннарел 8 процент дукхагIа а бар. Промышленносте, гIишлош еча, юрта боахаме, транспорте болх беш бола болхлойи гIулакхера нахи 17 эзар саг дукхагIа хиннаб; школашка, дешара заведенешка, Iилматохкамеи дарбани учрежденешка — 5 эзар саг; заготовительни организацешка, материально-технически снабжене, торговле, общественни питане — 1 эзар саг.

1961 шера профессионально-технически образоване училищаши школаши йистеяьха а баьнна, промышленносте, гIишлошка, транспорте, юрта боахаме болх бе хьожаваьв 3 эзар совгIа къона квалифицированни болхло.

1960 шерарчул 4,1 процент лакхъеннай промышленностера къахьегама овсарле. Соахкарчул лакхъеннай къахьегама овсарле промышленоста цхьадолча доакъошка: мехкдаьтта доахачеи газовойи промышленносте 13 процент, мехкдаьтта чакхдоахача — 7 процент, химически — 3 процент, кхачан промышленносте — 5 процент. ХIаьта 41 предприяте кхоачашъяьяц къахьегама овсарле лакхъяра план, хIаьта 28 предприяте кхыметтел соахкарчул лох а ялийтай къахьегама овсарле.

Къахьегама овсарле лакхъяра план кхоачашъяьяц: Химзаводо, Ермоловски ДОК-а, аьшкабетонни хIамаш еча Шалински заводо, оалхазарий комбинато, Гудермесски хлебозаводо, хIамаш тегача № 4 йолча фабрико, кхычар. Къахьегама овсарле 1960 шерарчул лохъяьй Сунжанефта НПУ, Правобережни НПУ, Нефтегазови управлене, даьтта доаккхача заводо, Грозненски хьун пункто, Шелковской быткомбинато, кхычар.

ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

Общественни питани а юкъе йоагIаш йолча пачхьалкхени кооперативнии торговле рознични товарооборота боарам 1961 шера 229 миллион сомага а кхаьча 1960 шерарчул 4 процент лакхбеннаб (цхьатаррарча маьхащца лоархIаш).

Торговли сихагIа дегIаихай юрта. Потребительски кооперацера рознични товарооборота боарам 66 млн. сомага а кхаьча, 1960 шерарчул 8 процент лакхбеннаб (цхьатаррарча маьхащца лоархIаш).

Рознични товарооборота план ерригача республике 97 процент кхоачашъяьй. Рознични товарообората план цхьаццайолча мах беча организацеша мишта кхоачашъяьй хьахьокх укх даннеша:

	1961 шерара рознични товарооборота плана боарам эзар сомаш.	1961 шера план кхоачашъяра процент.
Главювелирторг	651	76
Главлесстройторг	1863	90
Моттигера торгаш	97 601	95
Грозненски горпищеторг	35 944	99,6
Грозненски горпромторг	28.081	90
Грозненски универмаг	17857	97
Гудермесски торг	3438	99,1
Грозненски горплодоовощторг	2205	97
Столовейи ресторанийи трест	6687	99,1
Грозне станцера ресторан	1247	101
Гудермеса станцера ресторан	532	99
Совнархоза УРС	38670	97
Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене ОРС	8637	98
Аптекоуправлени	1677	107
Книготорг	1276	106
Союзпечать	1442	107
Респотребсоюз	65990	99,9

1961 шера республике мах беча организацешта товараш тIакхахьара план моттигерча Советий промышленни предприятеша 107 процент кхоачашъяьй. Наха эша товараш цар тIаденад 1960 шерарчул 14 процент дукхагIа.

ДIадахача шера пачхьалкхени кооперативнии торговлега гIолла 1960 шерарчул бахача нахага дукхагIа дехкад халкъа эшаш дола ер товараш: дулхи коа тIара оалхазараши, генарий даьтта, шекар, крупащ, зипаши даьреши, тIоарсках баь кога гIирс, мебель.

ХIаьта а республикерча мах беча организацеша бахача наха кхоачамбаьбац цар дIадехача кIадашца, зипеи пазатеи барзкъащца, холодильникащца, барзкъаш дуттача машинащца, телевизоращца, барзкъашта еттача электроаьшкащца, кхыдолча культурно-бытовой гIулакхашта эшача товаращца.

КУЛЬТУРНИ СТРОИТЕЛЬСТВОИ УНАХЦIЕНО ЛОРАЯРИ

1961-ча шера республике дIахора толамаш даьхад просвещене, культура, унахцIено лораяра даькъе. ДIахора балхаш даьд вахарцара школа бувзам чIоагIбареи халкъа образоване система дIахо дегIайоалаяреи хьакъехьарча законага хьежжа общеобразовательни школаш эргаяьха тоаеш.

1961/62 дешара шу долалуш республика городашкеи юрташкеи яр 50 эзар дешархо деша вагIаш йола, производственни политехнически дешар хьеха 59 школа.

ХIанз укх сахьате массе тайпара дешар Iомадеш 185 эзар саг ва — 1960-ча шера дешаш хиннарел 28 эзар саг дукхагIа. Общеобразовательни школашка, болх бечеи юрташкарчеи кагирхой школашка дешаш бола нах соахкарча дешара шерарчул 24,4 эзар саг дукхагIа хиннаб, е 17 процент дукхагIа. 11 эзар совгIа къона болхлои колхозхои деша вагIа сайрийнарчеи заочнии школашка.

Дукхача къамех вола 16,3 эзар саг деша вагIа республика институташкеи техникумашкеи. Укх дешара шера лакхерчеи юкъерча специальнии дешара заведенешка деша дIаийцав 6 эзар саг, дукхагIа бола кагирхой деша баьхкаб промышленни предприятешкара, колхозашкара, совхозашкара. ДукхагIа хулаш боагIа нохчашхеи гIалгIашхеи бола ВУЗашкара студенташи юкъерча специальни заведенешкара дешархойи.

1961-ча шера дешарца кхетама аттестат ийца 2,4 эзар кагирхойи мехкарийи бар республике.

Мехкдаьтта промышленноста инженераши техникаши, педагогаш, агрономаш, механизатораш, гишлонхой, кхыбола специалисташ а юкъе болаш 1712 къона специалист кийч а ваь арахийцав лакхерча дешара заведенеша, техникумаша, кхыча юкъерча специальни дешара заведенеша.

11 Iилман учреждени я республике. ВУЗашкеи Iилман учрежденешкеи Iилман болх беш 1000 Iилман болхло ва.

Хадданза шерлуш латт культурно-просветительни учрежденеш, тоалу наха деш дола культурни гIулакхаш. 3 млн. том совгIа книжкай фонд а йолаш 360 библиотека я, 305 клубни учреждени, 180 юрташка а йолаш 240 киноустановка я.

Ер шу долалуш 50 эзар совгIа цIа дар радиоприемникаш йолаш, царех 12 эзар юрташка, 10760 цIа дар телевизораш йолаш, эзар гаргга телевизор оттаяьй юрта бахача наьха цIеношка.

1961 шера дIахо а дегIаихай унахцIено лораяра учрежденеш, тоаденнад наха деш дола медицински гIулакхаш. ДукхагIа хиннай больницаш, бераш ду цIенош, диспансераш, кхалнаьхеи берийи консультацеш, санаторно-профилактическии кхыйолеи дарбан учрежденеш.

Республикерча бахача наха гIулакх деш 1400 совгIа лораши 5 эзар гаргга юкъера медицински образовани йола болхлойи бар.

ДIадахача шера дIахо а шеръяьй берий учрежденеш. Шера хьал а яьй керда хьа а йийлай 655 моттиг йола берий бешамаши яслеши. ХIаьта а берий керда учрежденеш хьалъяреи хьаеллареи план дIадахача шера кхоачашъяьяц.

* * *

Семилетка кхоалагIча шера итогаша хьахьокх, КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша дегаш гIоздаьха бола Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой, дерригa советски халкъ а санна, къахьегама хьинар кхы а чIоагIагIа айденна а болаш, вай мехка коммунистически общество хьалъяра сийлахь-йоккха Программа кхоачашъе болабенна хилар.

НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР-а СТАТИСТИЧЕСКИ УПРАВЛЕНИ

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ЕДИНИЦАЙ СИСТЕМА

ССРР Министрий Совета чуйоагIача стандартий, мерай, бустама приборий комитето чIоагIъяй керда пачхалъалхен стандарт ГОСТ 9867-61 «Дунен халкъашта юкъера единицай система». 1963 шера цхьоалагIча январе денз чакхъяха йолае лаьрхIад из стандарт. Из система дукхагIа лелае могаяй IилмаH техникан массадолча доакъошка, халкъа боахаме, хIаьта ишта хьехача хана а.

ССРР Министрий Совета чуйоагIача стандартий, мерай, бустама приборий Комитета председателa заместит е л а профессора Г. Д. Бурдуна хоам бир ТАСС-а корреспондентага:

— Ховш мадарра, цхьа тайпа йола хIамаш юсташ а белгалъеш а тайп-тайпара единицаш я хIанз дунен тIа. Масала, Англе, США, Австрале, Канаде, кхыча мехкашка английски бустамий система яхар лелаю (фунт, фут, фаренгейта градус). Вай мехка, ГДР- е, Франце, Итале, кхыча пачхалъахкенашка лелаер метрашца бустам боаха система я. Цу тIа а, Iилма, техника, халкъа боахама къаьст-къаьстача доакъошта тайп-тайпара единицай система я.

Массехк бутт хьалхагIа бустамийн таразийн гIулакха вIашагIтехача XI-ча генеральни конференце са керте отта йиначa Дунен халкъашта юкъерча бустамийн таразийн комитета комиссе яьча доклада дикка тIаийцар дунен халкъашта юкъера единицай система. Цунна чуйоагIар керттера ялх единица я: метр, килограмм, секунд, ампер, Кельвина градус, свеча.

Кердача система эггара дикагIа дола гIулакх да хIанз йолча хIамаш юстача дукхача системашта меттел цхьан лерттIа яьккха бустама система оттаяр, балха аттагIа йола керттерен производственнии единицаш харжар; механически, йовхала, электрически, кхыйолча хIамашта бустам боакхкача хана царна юкъе бизза бувзам хилар.

Дукххача мехкашка законодательни акташца тIаийцай хIанзале дунен халкъашта юкъера система.

Вай мехка хIанз дукха болх бешi латт керда дунен халкъашта юкъера система пачхалхкен стандарташтен кхыча нормативни документаштен, бустам боахача техникаHен Iилма-технически литературен юкъеяхьар духьа.

Союзнии автономнии республикай столицашка гIолла

НУКУС. Каракалпакски пачхахьалкхен филармоне коллектив чIоагIагIа кийчо еш я Ташкенте хургдолча каракалпакски литературан искусствaн кIиранна.

Бердаха цIерахча иллеин халхарийн ансамбло хьокхаргья каракалпакски халкъа творчества мотивах вIашагIъелла «Кхырк-кхиз» яха сюита.

СУРТА ТIА: ансамбла артисташ Салимов Хазиф, Ожиева Совдат, Тажибаев Даулетбай, Пирниязова Орынгуль.

Н. ДАВКАРАЕВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Агитатораш десятидворкашка арабаьннаб

Агитпунктана юкхе вIашагIкхийттар шиc саг: «Октябра 12 шу» яхача колхоза механик Иван Федорович Лапшинии агроном Владимир Васильевич Петрови. Моаршал а денна, Лапшина хьттар:

— Мича ваха ваьнаб хьо, Владимир Васильевич, Iовижа-м волаш хьо?

Петров велакъежар:

— Фу дувц Iа, Иван Федорович, хьё а йиш мичай укхаза, лекци еша клубе водар со-м. СССР-ера хоржама система ювца вода со хIанз. Хьо фу деш ва хIаьта?

— Iа дер деш ва-кх со а. Квалификаци лакхъяра механизаторашца кIанхза занятия яь вoaгIа со. Сахьата тIа со IотIахьежача десятидворкe ваха ха кхачa а хинна, цига вода со хIанз. Нах сога хьежаш хургболаш ба. СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьара Положении йовзийта еза хархархошта.

Дубовская яхача станицерча хархархошта хьашт болаш хьаьший ба агитатораш. Шоай десятидворкаш йолча ух уж дунен халкъашта юкъера гIулакхаш а мехка чухьара вахар а наха дIадовзийтарн КПСС Программа советски наха мишта кхоачашъю царна хайтари духьа. Уж тайпа беседаш массане дакъа лоацаш сакъердамен чакхйоал, хIана аьлча «Октябра 12 шу» яхача колхоза къахьегамхоша семилетка кхоалагIа шу дика чакхдаьккхa ца Iеш, дика дIадолададь дицлагIа шу а: январь бетта 10 дийнахьа колхозо Даьхенга дехкад 126 центнер дулх, 27 эзар фуъ, сихъяь йохкаш латт шура.

Хархархоша чIоагIа ладувгI агитатораша Кочетков Михаила, Давлетова С., Ломешко Петра, Шемлякина Дмитре, кхычар еча беседашка.

Укх деношка семинар йир агитаторашца. Шоай балха опыт ювцаш дагабьлар агитатораш.

Десятидворке яь ца Iеш, агитпункте а беседаш ю хархархоща. ХIара сархьа дукха нах хул укхаза. Хоз кийчъяь агитпункт, хьалтехьгойтара агитаци я, комсомольцаша дежурство лелаю, моллагIча хаттара жоп луш справкай стол да. Укхаза массаза а керда газеташ, журналаш кoрадоагIа хархархошта, хIаьта истола тIа ловзараш дезаш бараш лоаллахарча цIагIа вIашагIкхет.

Лекцеш еш агитпункте. «Советски конституце йоккхий бокъонаш еннай советски гражданашта» яхаш лекци йийшар хархархошта школа директора А. Л. Туналова.

Хархамашта хетаяь шерра кампани йолаяь Каргалински районерча «Октябра 12 шу» яхача колхоза партийни организаце.

П. СЕХИН.

Театральни хроника

ГАСТРОЛЕ ЙОДА АНСАМБЛЬ

ТIехь-тIехьагIа чIоагIлуш боагIа Къилбаседа-Кавказа халкъашта юкъера культурни бувзам. Лоалхарча доттагIлен республикашца культурни бувзам лелабара дIа-юха спектаклаши концерташи уттадар боккхача лоархIамера а дика а гIулакх да.

Дагестански АССР культура министерства дехарах Нохч-ГIалгIай иллейн халхарийн ансамбль кастта гIоргья гастролешка. Цига Махач-Кала а, ишта Дагестана кхыйолча городашка а 10 концерт оттадергда ансамбло. Дагестанера баьчa Поволжерча мехкдаьттахошта, Уралерча металлургашта, СибарегIарча машиностроителашта юрта боахама къахьегамхоштен концерташ уттадергда нохч-гIалгIай артисташа. ХIаьта кхаь бетта йола гастролаш чакхйоалаш ансамбло концерташ лургда Москвен Ленинградел.

Гастроле бахача вай республика заслуженни артист Халебский керте латтача коллективо оттаергья кердача программах — хормейстера нов. Яшинаси балетмейстера Лехтен оттаь «Са Дахье» яха музыкально-танцевальни композици.

ФИЛАРМОНЕ КОНЦЕРТАШ

Укх шера январьи февральи бетташка республиканcки филармоне Москверчен Ленинградерчен артистий сакъердаме концерташ хургда. Симфонически оркестраца сольни концерташ уттадеча дакъа лоацаргда къонача инструменталисташа деррИгдунен халкъий конкурсашка дакъа лоацаш хиннараша Н. Н. Шароевсн Ямпольскен. Массехк концерташ оттаде йоагIаргья Грузински ССР иллейн халхарен заслуженни ансамбль, Московски эстрадни бригада, артистка Исаенковас дакъа а лоацаш.

Боккхача безамца хьоржаргба грозненцаш доазол дехьарча мехкий артисташа уттадергдолча концерташка. Январь бутт чакхбоалаш Болгарерча эстрадни артисташа оттадергда ши концерт. Февраль бетта филармоне залашка уттадеча концерте дакъа лоацаргда австрийски певица Шерли Абикерен болгарски пианистка Янкова Тамарен.

КЕРДА МУЗЫКАЛЬНИ ПРОИЗВЕДЕНЕШ

ДIадахача шера Нохч-ГIалгIайчен композиторашта вай республикерча халкъий вахар а геронка а хьагойташ йола массехк керда музыкальни произведенеш язъяь.

Композитора Речменске поэтесса Ахматовайца цхьана города Грознех, А. Хамидова дешаех «Родина» яха иллей музыка язъяь.

Нохч-ГIалгIай темах роялаци оркестрацен локхаш йола симфонически пьеса язъяьй республикански музыкальни училища преподавателя нов. Ашкеназе.

Къахьегамхошта юкъе шерра симфонически музыка дIайоаржаяра композитора Халебске язъяь кахката пандарца хьалха а оалийташ оркестраца лохкаш йола «Хьамсара мохк» яха сюита, хIаьта Цицкиев Идриса стихех хоро ардола гIалгIай ши илли, писателаца Хамидова цхьана частушкаш кийчъяь композитора.

Моттигерча авторий дешах массехк романсаш язъеш ва Московски консерваторе студент, кхана композитор нов. Шахбулатов. Керда музыкальни произведенеш язъяра къахьегаш ба композитораш нн. Димаеви Шнапери.

С. САЛЬМАН.

Дикен тIехдикеи дIалу экзаменаш

ХIанз экзаменационни сесси я Грозненски мехкдаьтта института пхелагIча курса студентий. Укх институте тIехьара экзаменаш дIалуш да дукхаха кхамех бола барт тайна студенташ.

Укх шера институто 30-нел совгIа вайнахьа къона специалист арахецаргва. Царца гIалгIайн нохчийн пхиъ йоI я: Дидигова Диба, Хаджиева Резида, Арсамикова Тамара, Кагерманова Сацита. Цар массанеша дикен тIехдикен дIалу экзаменаш.

Кастта хургболча инженерех къаьстта дикагIа дешаш а экзаменаш дIалуш а я студентка Дидаева. ХIанз ши экзамен дIаенная цо тIехдика. ТIехдика оценкаш кхаьй студентка экономикахи машиностроене технологехи курсовой проекташ дIалуш а. Ужжамо вайнахьа мехкарий дукха ба вай. ДIахо йодача хана а вай республика кхы а тоаяра, вайнахьа халкъа ватар дикагIа, хоза хилийтара бергIача мехкараша дешаре дакъа лоацаргдолаш тоабе беза бол.

Дикен тIехдикеи йистейоккхаш ба институт студенташ М: Льянов. В. Межидов, З. Сагов, ишта кхыбараш а.

М. ГАЗДИЕВ,
Грозненски мехкдаьтта института 5-ча курса студент.

Семилетка кхоалагIча шера план ханал хьалха кхоачашъяра чIоагIа къахьегIад крекинг-завода № 15—16 йолча установка коллективо. 1961-ча шера социалистически яхье баьнначарашта юкъе 4-зза хьалхара моттиг яьккхай установка, хIаьта завода установкашта юкъе — шоззa.

Къаьстта доккхий толамаш даьхад оператора Волуйский Владимира кулгалдеча коммунистически духьахьегама цIи лелаеча № 2 йолча бригада. Бригадашта юкъе 6-зза хьалхара моттиг яьккхай цо дIадахача шера. Дукха пар, электроэнерги, доагам, щелочаш, хий кхоадьд.

Дикача къахьегама толамашца дIадоладаьд 1962 шу а цу коллективо. Капитальни ремонт а я, болх бе дIайолаялийтар № 16 йола установка.

Массаза а санна январь бетта план а ханал хьалха кхоачашъе лерхI № 15—16 йола установка коллективо. Социалистически яхье баьннараш юкъе хьалхара моттиг лелаеш ба Черноречински поселкови Совета депутат, установка профорг вола машинист Легашков, оператора помощник Кузнецов, кхыбараш а.

Сийленца къахьег кердача шера установка рационализатораша а. Царех ба оператор Б. Ибрагимов, слесарь А. Маренко, воккхагIа вола оператор И. Мороз. Укх шера нов. Ибрагимова еннача предложенех 280 сома пайда баьннаб, хIаьта нов. Маренко — 250 сом.

СУРТА ТIА: нов. Волуйски Владимира кулгалду коммунистически къахьегама бригада.

Е. ГУЗИЕВ,
установка воккхагIа вола инженер.
И. ПЛИЕВА сурт.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Макмиллан: маьарца чIоагIа безам ба эрсий

ЛОНДОН, 15 январь. (ТАСС). «Санди таймс» яхача газета политически обозревателе ше еннача интервью тIа премьер-министра Макмиллана аьлар, укх шера дунен халкъашта юкъера кхохкам кхьбала бахьанаш хилар тоъал шаьра ховш ва со. Цо аьлар: «Деррига дунен тIа хьагуш да Малхбоаленнен Малхбузен юкъера гIулакхаш тоадаларга чIоагIга сатувсаш нах хилар. Дерригача дунен тIарча дог цхьалхача наьха безам ба вай тувладенна хьувзача кердара юкъера арадоахаргдола никъ лаха».

Дукха ха йоацаш Аденауэрца шиъ хинна беседаш ювцаш, премьер-министр къарлора, Берлина хьакхехьарча дехаш лаьца переговораш яр ловш я малхбузенгерманск и правительство яхаш. «Боккъалдар аьлча, лерттIа переговораш хилар ловш-м вай массава а ма вIй. Сатийнна, боккъонца кийчо еш вай доадаж деррига бетташ, зехьа доадаль хиннай моттаьш вац со. Цкъа шира хьалхара малхбузехьарча дипломате массаз деш долча тайпара, кхыдар доладир Макмиллана: «Бакъ ма дий из-м, вайна фу тешам ба советски оагIоно дидехараш соглашени е йиш йолча боараме хургхиларах».

Макмиллана аьлар, хьалха хиннар санна йола Германи цу хиларах эрсий кхерам доацаш хиннав малхбузен Германах белгалдаьккхар цо, ишатта хеташ дукха нах Великобритане а хинна хилар.

Цхьабакъда, цо чIоагIгIа йоахар, хIанзара Германи (Малхбузен Германи — ред.) тхьовра хинна Германи яц. Цо яхачох, Советски Союза дикагIа хета деза ФРГ НАТО-на юкъе йолаш а цхьадолча гIулакхашта цу организаце цунна тIехьожам лоаттабеш а.

Премьер-министра къайла дахьанзар «дерригача дунен тIа машар оттар дезаш» эрсий хилар, хIаьта, тIом ца хилча бергбоацаш бац яха тезис а хьекъал долча яьза. ДIахо аьлар цо: «Нагахьа санна керда тема лерттIатача общественен коммунистически системанен юкъе тIешаме яхь оттар дале,— хIаьта дикагIъяр котъяргхилар бакъ ма дий, — тIаккха, кIалхьосе а, цунах хургья вай массава гIад а ваха юкъегIоргволча яхь».

Цу тайппара, хургдар гуш бе дахьа къамаьла тIеххьа.

Малхбузен германски реваншисташ чIоагIлуш ба

БЕРЛИН, 16 январь. (ТАСС). Шоай гIулакхаш чIоагIдеш ба Малхбузенгерманcки реваншисташ.

Гамбурге бундестага депутаташа «вIашагIкхийтар» «Померанерча немций землячества» членаш. Цига дакъа лоацаш хиннача бонниски министра Меркаца къамаьл дир Одер-Нейсе гIолла дода доазув тIаэцара а германски машара договор дара а духьала.

1962 шера йола «Селезе землячества» «программа» кепа тесхай «Шлезише рундшау» яхача газето. Программа тIа оттадаьд цу реваншистски организацеи правлене заседани Малхбузен Берлине вIашагIтохилга. Укх шера юкъехьера беттаншка цу тайпара митингаш е лерхI массехк Малхбузен Германенчи сайолча йоккхийча городашка, районни центрашка, Малхбузен Германе лаьттай столицашка.

«Программа» тIа къаьстта чIоагIа лоархIам беш да доазол арахьара а ФРГ бахача кхыча мехкашкара тIаьхьа нахацара а бувзамаш лелае. Цу гIулакха, йоах, реванша уйланца кийчбе беза багIа кхыча мехкашкара тIахха студенташ а оккупационни эскарашца салтий а.

Советски мехкдаьтта Чехословакена чудоладеннад

ПРАГА, 14 январь. (ТАСС). Чехословацки телеграфни агентства Кошицера беча хоамах, селхан укхаза мишта бу хьажа болх болабайтабар чехословацки дакъа тIарча «Дружба» яхача нефтепровода. 400 километр йIаьха йолча турбашка гIолла «Словнефть» яхача мехкдаьтта чакхдоахача заводе чудоладеннад советски мехкдаьтта.

Доазол дехьара

Кубайна духьала тийша болх вIашагIболлаш я США

НЬЮ-ЙОРК, 15 январь. (ТАСС). Кастта хургйолча кхычa мехкашцарча гIулакхаш министрий — американски пачхьалкхений Организаце (ОАГ) члений — совещане къона Кубински Республика тоIаяра тIадерзадь юкъара гIулакхаш латиноамерикански мехкаша тIаэцаргдола гIулакхаш де гIертаьш шоай хур ду вIашагIкхийттача Штаташа.

«Кубайна изоляци елга дувцаш йола центральноамерикански пачхалкхенаша енна предложени Iомаеш я хIанз «США-и Латински Америка мехкаши, йоах ЮПИ агентства.

ОАГ-ерча США викало Дессепса Моррисона баьча хоамах, йоах дIахо ЮПИ яхача агентства, цу предложене «дIадех коммунизмашра Кубай цхьоагIо кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша бокъонера харцахьа лоархIилга, массайолча американски пачхьалкхено Кубацара дипломатически экономически гIулакхаш хоададелга а ОАГ-ана юкъера Куба эккхаелга а».

Уж гIулакхаш цар авторашa лерхIачох, Кубана духьала гуччахьа ша керда агресси йолаяра цхьаьхха новкъостал де дезаш а да. Из гуччахьа хьалашо, масала, кепа йоазон дешашка хьожаш волча, США пачхьалкхен департамента викало Фрэнсис Таллин-зIамагIчо. Нагахьа санна Кубай Республикахи социалистически лагера мехкехи доацаш духьаш цу организаце агент вар. Ндола организаце агент вар, хIаьта а, кубински правительство дIаяккхара чIоагIа тIаьхьехаш дар цун къамаьл.

Бакъдар аьлча, Кубана духьала агрессеца кIийле кийчъяр духьа ВIашагIкхийттача Штаташа лелаедеча гIулакхаша агресси йолаяра дукха мехкаш да.

Иране лаьттанна реформа еш дола закон

ТЕГЕРАН, 16 январь. (ТАСС). Лаьттана реформа еш долча закона проект чIоагIъяй Ирана шаха, хIаьта 15 январе денз из закон чIоагIлуш а дэ, аьлар юрта боахама министра Арсанджане селхан хиннача пресс-конференце.

Министра бакъдир Иранера ахархой хIанз воча хьала тIа хилар. Из къел тIаккхачара бахьан да, Арсанджане яхачох, болх бе оалхалаш гIирсаши доацаш ахархой бисар, вешта аьлча хIанз помещикий доалахьа дола лаьтта, хий, юртбоахама оалхалаш, дукъ увза хьайбаш цар ца хилар.

ХIаьта лаьттан реформах фу пайда боал ахархошта? Цу хаттара жоп луш, министра аьлар, помещикий доалахьа боахам, шиш лаьтташ а тIехьа цхьа юрт мара ца юташ, кIезигберга, хIаьта вож лаьтташ цунгара хьаоцаргда. Ахархоех лаьцаш бакъда йолча денна Iайнгоца ахархоша дукха ха ахча маллийга да лаьтта. Ахархоех лаьца аьлча, кердача законах цар 15 шера чухь, хIанз шоаш рента хьисапе итт шера помещикашта текхача ахчан боарамехьарча махках хьаэца деза хIанз шоаш болх беш дола лаьтташ. Мадара аьлча, 15 шера чухь лаьттах хьеха шоай хьалхагIа йоалах ийдеча хана тийннар миссел хIана бац ахна мах тела беза ахархой. Цул совгIа, хийи юртбоахама оалхалаши, 50 тума пай а луш, кооперативашка баха беза ахархой. Цар дIаеннача пайга хьежжа тергья царна юртбоахама машинаш хийи. Цу тайппара, 50 тума доацаш болча къеча сагIа йиш хилац шийн лаьтта хий дилла.

Юххера а министра хоам бир, реформа чакхъяккхара Ирана правительства ахча хьаецаш ца хиларах.

Мишта вийра Хаммаршельд

СТОКГОЛЬМ, (ТАСС). Хаммаршельд валарах лаьца статья язъяь датски журналиста Тедди Линдстрема «Се» яхача кIиранна цкъазза арадувлача шведски газета тIа. Цун уйла сецай, Хаммаршельд а лел хинна авиационни катастрофа тIехьа балхаца яь хиларца.

Линдстремага кхьчача хоамех, Чомбех кхета дагахьа Хаммаршельд Ндоле водаш хиннача самолета тIа ховаьь хиннаб Чомбес ше еннача заданех вIашагIъеллача «Сервис экшен» яхача Катанга тIема разведывательни организаце агент. Цхьанна а саго зийнавац из самолет Ндола гарга гIортталца.

00 сахьати 10 минутни яьлча Iойосса езаш яр самолет, йоах корреспонденто, ши минут яьннача гIолла цIаьхха массане терко тIаэзар цу хиннача ше хо ца волийташ ваьIача вурийттаргIча саго. Бе йоаллаш тепча а йолаш, дкъа экипажа из тIаьхкхачар, тIаккха пассажираша тIаьхьхаш латтар из. ХIанз самолета тIа доал деш хиннар «Сервис экшен» яхача организаце агент вар. Ндола аэродромацара бувзам хоадабелча, приказ делар цо. Цо а воссаш, кхыъ-кхе никъ лаца аьнна пилота а приказ делар. Цо лийрхIар хиннад, Элизабетвилла Малхбузенгакха 300 мил гарга гаьна уллача Колвези яхача катангски базагахьа самолет йохийтилга. Цига хьежаш хиннар къайлагIара агенти цун есараш кхачарга.

Линдстрема дIахо язду: Хаммаршельда ха деш болча наха цаI из кхана а венна, хIаьта укхо цигга тепча теха из вийна хулчоа тара да. Цунна тешал ду самолет ехачул тIехьагIа кораьдача цхьан дакъах боалаш корабахча ихоно.

48 минут яьккхар летчико Ндолана тIа гIолла хьувзаш.

Шийна тепча тIахьувкхаш лаьтта саг хIама дуларгдоацача вахкха лаьрхIар цо, тIаккха, «ВурийттагIа саг» лаьттарча вожа а ваь, цу тайпара из новкъосташка хьалацийтар духьа цIаьхха самолет хьахьоза а я, вола тохийтар цо. Цхьабакъда, машина гаьнна бовхьех а хьохкаенна, лаьтта чухайра.

Хаммаршельд Катанга кара венача тIехьагIа, Элизабетвилерча ООН-а эскараша сихха герз Iодулларгда, аьнна хеташ вIашагIбелла хиннаб из тийшаболха бергига.

Тирка йистерча районий историех бола керда болх

Нохч-ГIалгIай историей, меттеи, литературан Iилма-тохкама институто арахийцад историческии Iилмай доктора Н. П. Гриценко «XVIII-ча бIаьшерен XIX-гIа бIаьшере йоалаццалла Тирка йистера районаши социально-экономически дехIахарах» яха техах язъяь сакъердаме а пайдане а болх тIабола книжка.

КIоаргIа исторически документаши а тохкаш къахьегар бахьан доарахьаш дика вIашагIтоьхьаьд автора цу хана Тирка дисте дехача къамий истории мадарра хьахохкаш.

ЧIоагIа безам тIаболаш наха бешарболаш а а пайда бареболаш а боллеш ба а Н. П. Гриценко йокхо.

Ш. ДАЦАЕВ.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре Йоккха зал — «Кохановкера артист». Дoлалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10. ЗIамига зал № 1 — «Кохановкера артист». Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30, 8.30, 10.30. ЗIамига зал № 2 — «Кохановкера артист».	Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9. ЗIамига зал № 3 — «Аида». Долалу: 9.30, 11.45, 2.05, 4.15, 8.15, 10.20. «Родина» яхача кинотеатре «Кохановкера артист». Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9. ДIаьхаль сеанс — СССР Лондоне. 19-ча январе денз «ДIаьха ди».

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Шеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретаря — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмой отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Револющe проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03014 Заказ № 277